

ТОРА ОР • ПАРШІ БЕРЕШИТ • МААМАР 3

ביאור על הנ"ל

Пояснення сказаного вище

Тора й міцвот, хоча й одягнені в матеріальні речі, є власною мудрістю та волею Б-га, єдиними з Ним так, як не може бути єдиною з Ним жодна створена душа; вони вносять єдність світу еманації (Ацилут) у нижні світи, а в прийдешньому часі піднесуться ще вище — у світ Акудаїм, який відкриється в «нових небесах і новій землі».

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

likuteitorah.com/uk/torah-ohr/bereishis/3/

ГОЛОВНА ДУМКА

Тора й міцвот, хоча й одягнені в матеріальні речі, є власною мудрістю та волею Б-га, єдиними з Ним так, як не може бути єдиною з Ним жодна створена душа; вони вносять єдність світу еманції (Ацилут) у нижні світи, а в прийдешньому часі піднесуться ще вище — у світ Акудаїм, який відкриється в «нових небесах і новій землі».

Кожен розділ: текст івритом, потім переклад, потім коротке пояснення під золотою лінією. Маленькі цифри в тексті івритом позначають примітки наприкінці.

КОРОТКО ПРО МААМАР

Спираючись на обіцянку Ішаягу, що, подібно до нових небес і нової землі, «твое потомство й твоє ім'я» перебуватимуть, маамар запитує: як Тора й міцвот можуть бути метою сходження душі? Адже вгорі душа вже любила Б-га й трепетала перед Ним, а Тора, що спустилася в матеріальні речі, ніби залежить від любові й трепету, щоб «злетіти вгору». Відповідь розрізняє Ацилут, «названий Моїм Ім'ям», де світла й посудини (орот ве-келім) єдині з Нескінченним (Ейн Соф), і світ творення (Брія) та нижчі світи, «створені для Моєї слави», які отримують світло Б-га лише через оболонку й містять розбиті посудини Тогу. Їхнє виправлення відбувається у два етапи: рацо (прагнення душі вгору) молитви, що відділяє добро від зла (маїн нуквін — «земля»), і Тора та міцвот, «члени Царя», що притягують униз єдність Ацилуту (маїн дехурін — «небо»). Оскільки душа є створеною істотою, а Тора й міцвот єдині з Б-гом, вони перевершують її агава ве-йіра. Агава ве-йіра лише виявляють у них Нескінченне світло (Ор Ейн Соф). У прийдешньому часі світ Акудаїм, внутрішній вимір Атіка (Древнього), відкриється як «нові небеса й нова земля», і Тора («твое потомство») та прийняття царювання Б-га («твое ім'я») також піднесуться туди.

ПЛАН

1 Запитання

¶11-4

Тематичний вірш; душа сходить, щоб піднятися завдяки Торі й міцвот, але чому Тора й міцвот, які спустилися в матеріальний світ і потребують агава ве-йіра, щоб піднятися, вищі за любов і трепет душі вгорі?

2 «Названий Моїм Ім'ям» і «для Моєї слави»

¶15-10

Ацилут, де світла («Його життєві сили») й посудини («Його посудини») єдині з Ейн Соф, на відміну від Брії та нижчих світів, які отримують світло Б-га через оболонку й залишаються відокремленими.

3 Того й Тікун: ангели та нижчі світи

¶11–14

Служіння ангелів, що ревуть; нижчі світи містять розбиті посудини Того й потребують нового світла з Ацилуту, притягнутого через служіння, щоб бути виправленими.

4 Два етапи очищення

¶15–18

Рацо молитви відділяє добро від зла (маїн нуквін); Тора й міцвот, члени Царя, притягують униз вищу єдність (маїн дехурін).

5 Чому Тора перевершує любов і трепет душі

¶19–21

Душа створена й не є єдиною з Б-гом; Тора й міцвот — Його мудрість і воля. Агава ве-йіра виявляють Нескінченне світло всередині Тори; Тора заради неї самої та міцвот «творять» Ім'я Б-га; земля (молитва) передує небу (Торі).

6 Майбутнє: світ Акудаїм

¶22–26

Коли очищення завершиться, внутрішній вимір Атіка — світ Акудаїм, що лежить вище за Ацилут, — відкриється як «нові небеса й нова земля», приносячи нові душі.

7 «Твоє потомство й твоє ім'я»

¶27–28

Тора — це «насіння», що зростає; прийняття царювання Б-га — це «ім'я», коріння якого у вінці (Кетер). Обидва піднесуться у світ Акудаїм.

КЛЮЧОВІ ПОНЯТТЯ

Ацилут і Брія אצילות / בריאה

Ацилут «названий Моїм Ім'ям»: світло Б-га приймається там у цілковитій єдності. Брія та нижчі світи «створені для Моєї слави»: вони отримують світло лише через оболонку й залишаються відокремленими.

Він і Його життєві сили, Він і Його посудини א"ה וחייה חד א"ה וגרמוהי חד

Опис Ацилуту в Тиккуней Зоар: світла («Його життєві сили») й посудини («Його посудини») — обидва єдині з Ейн Соф.

Того й Тікун תהו ותקון

Світ Того, посудини якого розбилися й упали в нижчі світи, і світ Тікун (Ацилут), де світла й посудини впорядковані та єдині; служіння виправляє уламки, що впали.

Маїн нуквін і маїн дехурין מ"ן ומ"ד

«Жіночі води» — пробудження й очищення знизу через молитву; «чоловічі води» — потік згори через Тору й міцвот.

Рацо רצוא

«Прагнення» душі до Б-га в молитві, що сягає навіть поза охоплюючі світла; воно відділяє добро від зла.

Світ Акудаїм עולם העקודים

Світ, вищий за Ацилут, у якому всі сили «зв'язані» в одній посудині, без поділу; внутрішній вимір Атіка, що в прийдешньому часі відкриється як «нові небеса й нова земля».

Члени Царя רמ"ח אברין דמלכא

248 позитивних заповідей — посудини для власного світла й життєвої сили Б-га, одягнені в матеріальні речі, щоб піднести їх.

Запитання

1 ביאור על הנ"ל

Пояснення сказаного вище.

Цей маамар є подальшим поясненням попереднього маамару в «Тора Ор», присвяченого тому самому віршу з Ішаягу: про «нові небеса і нову землю», які «стоять переді Мною», та про «потомство» Ізраїлю і його «ім'я», які стоятимуть разом із ними.

2 כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני כן יעמוד זרעכם ושמכם.

«Бо як нові небеса й нову землю, які Я творю, стоятимуть переді Мною, так стоятимуть і ваше потомство, і ваше ім'я».

Вірш із завершення книги Ісаї — тема всього маамару. Пророк обіцяє, що так само, як «нові небеса й нова земля» майбутнього перебуватимуть перед Б-гом, так перебуватимуть і «потомство» та «ім'я» Ізраїлю. Далі маамар пояснить кожне з цих понять: нові небеса й земля — це нове розкриття з-поза звичайного порядку світів, «потомство» — Тора, а «ім'я» — прийняття ярма (кабалат оль) міцвот.

הנה נודע תכלית ירידת הנשמה לגוף בעוה"ז שטרם ירדתה היתה כלולה במאצילה ב"ה באהוי"ר

[באהבה ויראה] כו'. כי הנפש יש לה שכל ומדות ³ כו'.

Відомо, [у чому полягає] мета сходження душі в тіло в цьому світі: до свого сходження вона була включена в Того, Хто її еманував, благословенний Він, із любов'ю і трепетом (агава ве-йіра) тощо. Адже душа має інтелект і емоційні атрибути (мідот) тощо.

Обговорення починається з добре відомого положення: перш ніж зійти в тіло, душа вже перебувала в близькості до Б-га, люблячи Його і трепечучи перед Ним. Це було можливим тому, що душа має власні інтелект і емоції, завдяки яким може осягати Б-жественність і відгукуватися на неї любов'ю та трепетом. То навіщо ж їй узагалі було сходити?

3 וירדה ונתלכשה בגוף ונה"ב [ונפש בהמית] המעלימי ומסתירי [ומסתירים] כו' ומלכישים אותה כלבושים

צואים. ⁴ הן המדות שמצד הקליפה כו'

І вона зійшла й одяглася в тіло та в тваринну душу (нефеш габагаміт), які приховують і затуляють [נ"י] тощо та зодягають її в заплямоване вбрання — це емоційні атрибути, що походять від боку оболонки (кліпи), тощо.

Душа зійшла вниз і була огорнута тілом та тваринною душею, які приховують її Б-жественне світло. «Заплямоване вбрання» (образ із видіння Захарії про первосвященника) — це емоції, що походять від боку кліпи, сил приховування: любов і трепет, спрямовані до речей цього світу, а не до Б-га.

שירידה זו צורך עליי [עלייה] היא. כדי לברר בירורין ע"י המשכת התורה והמצות שבהן מלובש אור א"ס ב"ה.

[І відомо,] що це сходження відбувається заради піднесення: щоб здійснювати очищення (бі-рурім) через низведення Тори та міцвот, у яких зодягнене Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенний Він.

Однак це сходження має вищу мету. За допомогою Тори та міцвот, у яких зодягнене Нескінченне світло, душа очищує світ і саму себе, відділяючи добро від зла, і завдяки цьому підноситься вище, ніж була раніше.

4 ובהן ועל ידן יהי [יהיה] גילוי אור א"ס ב"ה ממש על נפשו כו' כמ"ש במ"א.^{5,6}

І в них, і через них над його душею розкриється саме Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенний Він, тощо, як пояснюється в іншому місці.

Через Тору й міцвот над душею розкриється саме Нескінченне світло — не лише його відблиск, — як пояснює Альтер Ребе в іншому місці.

ולהבין זה שהרי התורה והמצות אשר לפנינו הן ג"כ בירידות והשתלשלות המדרגות מאור פניו ית' עד שנתלבשו בעניניי [בענינים] גשמיים [גשמיים] וחומריים שלכן בקשו המלאכים אשר תנה הודך על השמים^{7,8} כו'. ובמה יהיה יתרון מעלתן ממעלת אהוי"ר [אהבה ויראה] של הנשמה.

І це потребує пояснення, адже Тора й міцвот, які перед нами, також [є результатом] спусків і ланцюга послідовного розгортання рівнів згори вниз (ішталшелут), починаючи від світла Його обличчя, благословенний Він, аж поки вони не вбралися у сфери фізичного й матеріального; саме тому ангели просили: «щоб Ти поклав Свою велич на небеса» тощо. То в чому ж полягатиме їхня перевага над рівнем любові й трепету (агава ве-йіра) душі?

Це потребує пояснення, адже Тора, яку ми маємо, також пройшла всі рівні, аж поки не стала стосуватися питань фізичного й матеріального характеру. Талмуд розповідає, що коли Моше піднявся отримати її, ангели попросили Б-га «покласти Свою велич на небеса» — залишити Тору, Його велич, на небі. Якщо Тора опустилася так низько, як вона може бути вищою за чисті любов і трепет, які душа мала нагорі?

וגם הרי אמרו כי אורייתא בלא דו"ר [דחילו ורחימו]⁹ לא פרחת לעילא¹⁰ שאהוי"ר [שאהבה ויראה] הן הגדפין המעלות ומנשאות את התורה. והרי אדרבה נראה שמעלת אהוי"ר [אהבה ויראה] גדלה מאד ביתר שאת ממעלת התורה:

I, крім того, адже [мудреці] сказали, що Тора без трепету й любові не здійснюється вгору, бо любов і трепет — це крила, які підносять і підіймають Тору. Тоді, навпаки, видається, що рівень любові й трепету набагато вищий, і незрівнянно вищий, за рівень Тори.

Друге утруднення: у Тікуней Зогар сказано, що Тора, яку вивчають без любові й трепету, «не здійснюється вгору». Любов і трепет — це крила, які несуть Тору вгору. Отже, здається, що любов і трепет набагато вищі за саму Тору.

РОЗДІЛ 2 • 15-10

«Названий Моїм Ім'ям» і «для Моєї слави»

5 אך הענין הוא דכתיב כל הנקרא בשמי¹¹ ולכבודי בראתיו כו'. הנקרא בשמי הוא עולם האצילות שהוא נקרא בשמי ממש.

Але суть полягає в тому, як сказано: «Кожного, хто названий Моїм Ім'ям, Я створив заради Моєї слави» тощо. «Той, хто названий Моїм Ім'ям» — це світ еманції (Ацилут), який справді називається Моїм Ім'ям.

Відповідь починається з вірша, який розрізняє два види творіння: «названі Моїм Ім'ям» і «створені заради Моєї слави». Ацилут, найвищий світ, справді «названий Моїм Ім'ям»: він сам є Б-жественним.

ששם שורה אור א"ס ב"ה ממש ומתייחדים עמו בתכלית היחוד דאיהו וחיוהי חד¹² ואיהו וגרמוהי חד שהכל בטל ונכלל באור א"ס ב"ה ממש.

Бо там перебуває саме Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенний Він, і вони поєднані з ним у найвищій єдності, адже «Він і Його життєві сили — одне, і Він та Його посудини — одне», бо все позбавлене самостійності й включене в саме Нескінченне світло, благословенний Він.

В Ацилуті перебуває саме Нескінченне світло, і все там цілковито поєднане з ним. У Тікунэй Зоар сказано: в Ацилуті Б-г є єдиним зі Своїми «життєвими силами» (хайохі), тобто світлами, і зі Своїми «посудинами» (гармохі), тобто посудинами. Ніщо там не відчуває себе відокремленим.

ועל כולם נקרא שמו שכולם הם בכח"י א"ס. הגם שאין ערוך אליו ית' (וכנודע שאדם דאצילות נקרי [נקרא / נקראת / נקראות] אדם דעשיה בחי' עשי' [עשיה] גשמי' [גשמיים / גשמיות / גשמית]) ואפילו עולם האצילות אינו אלא זיו והארה כו'.

І на всіх них наречене Його Ім'я, бо всі вони належать до рівня Нескінченного (Ейн Соф). Хоча немає жодного порівняння [між ними та] Ним, благословенним (і, як відомо, Адам світу еманатії (Ацилут) називається Адамом світу дії (Асія), тобто рівнем матеріального світу (Асія), і навіть світ Ацилут — лише саяво й осяяння тощо;

Алтер Ребе уточнює: Ацилут усе ж не можна порівняти з Самим Б-гом. Як відомо з Кабали, навіть «Адам Ацилуту» (Б-жественна конфігурація цього світу) щодо сутності Б-га прирівнюється до найнижчого, матеріального світу. Ацилут — це лише саяво Б-га, а не Його сутність.

רק שההארה היורדת ונמשכת שם היא מתאחדת בלי שום פירוד והתחלקות עד שכולם מלאים מן ההארה ההיא. ואין שם תפיסת שום דבר זולת ההארה ההיא.

лише осяяння, що сходить і простягається там, поєднане без жодного розділення чи поділу, аж доки всі вони не наповнюються цим осяянням. І там немає жодного осягнення чогось, крім цього осяяння.

Унікальність Ацилуту полягає в тому, що це саяво приймається там без жодного розділення чи поділу: усе в ньому наповнене цим саявом, і ніщо там не існує як щось самотійне, окреме від нього.

כי אצילות מלשון הפרשה^{13,14} כמו ויאצל מן הרוח¹⁵ כו' דגבי משה דתרגומו ואפריש

Адже слово «Ацилут» походить від слова, що означає відокремлення, як у вислові: «І Він відокремив (вайацель) від духу» тощо, сказаному про Моше, що Таргум перекладає як «і відділив».

Саме найменування Ацилут указує на це. Воно походить із вірша, де Б-г «відокремив» (вайацель) частину духу, що спочивав на Моше, і дав її сімдесятьом старійшинам; Таргум перекладає це слово як «і відділив».

שבדאי לא נתן כל רוחו על הזקנים עד שהגיעו למעלתו ומדרגתו ממש אלא שהפריש מרוחו והוריד למטה שיתלבש במדת הזקנים כדי שיתעלו קצת ויוכלו שאת עמו כאחד והיו לאחדים. עם היות שאינם אחדות אחד במהותם ממש מ"מ יכולים הם להתאחד עמו.

Адже він, безперечно, не передав старійшинам увесь свій дух так, щоб вони досягли його самої постави й рівня; натомість він відокремив [частину] свого духу й опустив її вниз, аби вона вдягнулася в міру старійшин, щоб вони дещо піднеслися й могли нести [тягар] разом із ним як одне ціле, «і стали єдиними». Хоча за самою своєю сутністю вони не становлять однієї єдності, усе ж можуть поєднатися з ним.

Моше, звісно, не передав старійшинам увесь свій дух, піднімаючи їх до власного рівня. Натомість частину його духу було опущено й пристосовано до їхніх можливостей, щоб вони могли розділити його тягар і стати з ним «одним»: не єдиними за самою своєю сутністю, а поєднаними з ним завдяки тій частині його духу, яку вони отримали.

6 והיינו שהם מיוחדים בזיו ואור הנמשך ממנו.

Отже, вони були об'єднані в саяві й світлі, що йшли від нього.

Старійшини були об'єднані з Моше через саяво його духу, яке передавалося їм, хоча не були єдині з ним у своїй сутності.

כך עולם האצילות הוא שהאציל אור א"ס ב"ה והפריש זיו ואור בעולם ההוא שיהי' [שיהיה] יכולת בהם לקבל זיו ואור אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה הזה בבחינת יחוד שיתייחד הכל בבחינת אור א"ס דהיינו בבחי' אור וזיו הנמשך ממנו.

Так само і світ еманції (Ацилут): Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), хай буде Він благословенний, еманувало й відокремило в тому світі саяво та світло, щоб вони могли приймати це саяво й світло Ор Ейн Соф, хай буде Він благословенний, у стані єдності, щоб усе було об'єднане на рівні Ор Ейн Соф, тобто на рівні світла й саява, що походять від Нього.

Так само і в Ацилуті: Нескінченне світло еманувало — тобто відокремило саяво й світло в цьому світі, надавши йому здатність приймати світло Б-га в стані єдності. Усе там об'єднане з Нескінченним — не з Його сутністю, а з саявом, що походить від Нього.

7 וענין היחוד הוא בבי' בחינות איהו וחיהי איהו וגרמוהי. חיהי הם האורות ¹⁶ דהיינו המקורות שמהן נתהוו חכמה וחסד כו'

І ця єдність має два аспекти: «Він і Його життєві сили» [i] «Він і Його посудини (igu ve-garmochi)». «Його життєві сили» — це світла, тобто джерела, з яких постали мудрість (Хохма) і милість (Хесед) тощо;

Єдність світу еманції (Ацилут) має два складники, що відповідають двом частинам вислову Зогару. «Його життєві сили» — це світла, джерела, з яких постають сфери духовного прояву (сфірот), зокрема Хохма і Хесед.

והמקורות הם אורו' [אורות] וחיות. שבאורו' [שבאורות] לא שייך עדיין בחי' התחלקות פרטים להיות נקי בשם חכמה או חסד כו'.

а джерела — це світла й життєва сила (хают). Адже щодо світел ще не може йтися про поділ на окремі складники, щоб їх називали Хохмою чи Хеседом тощо.

Саме світло просте й нерозділене: на рівні самих лише світел ще немає окремих атрибутів, які можна було б назвати «мудрістю» чи «милістю».

8 וכמ"ש במ"א בענין האורות דאחליפו דוכתייהו ¹⁷ אור החסד בכלי הגבורי' [הגבורה] כו'.

І, як пояснюється в іншому місці щодо світел, які «помінялися місцями», — світло милості (Хесед) у посудині стриманості (Гвура) тощо.

Посилання на обговорення в іншому місці: Зогар говорить про світла, які «помінялися місцями», — світло Хесед перебуває в посудині Гвура. Це стосується щойно висловленої думки: саме по собі світло ще не є визначеним атрибутом.

וגרמוהי הם הכלים המגבילים את האורות שע"י הכלים הם עולים בשם חכמה ¹⁸ או חסד כו' ואעפ"כ [ואף על פי כן] שורה בהם אור א"ס בבחינת יחוד ונקרא חכמה דא"ס וחסד דא"ס כו'.

А гармохі («Його посудини») — це посудини, що обмежують світла, адже завдяки посудинам вони отримують назву мудрості (Хохма) чи Хесед тощо. І все ж у них перебуває Нескінченне світло (Ор Ейн Соф) у єднанні, і воно зветься Хохма Ейн Соф і Хесед Ейн Соф тощо.

«Його посудини» — це посудини, які задають кожному світлу межі: лише завдяки своїй посудині світло зветься «Хохма» чи «Хесед». Однак в Ацилуті Нескінченне світло перебуває в посудинах у цілковитій єдності з ними, тому воно зветься Хохма Ейн Соф і Хесед Ейн Соф.

שעם היות שנקרא בשם חכמה מ"מ אינה נגבלת בשם גבול ומדה אלא כמאמר אנת הוא חכים¹⁹ ולא בחכמה ידיעא²⁰ כו'.

Бо хоча вона й зветься ім'ям Хохма, однак не обмежена назвою, межею та мірою; радше [йдеться про те], як сказано: «Ти мудрий, але не мудрістю, що пізнається» тощо.

Хоча Хохма світу Ацилуту має назву, це не мудрість, обмежена й вимірювана. У молитві пророка Еліягу, якою починається Тікуней Зогар («Патах Еліягу»), до Б-га звертаються як до мудрого, «але не мудрістю, що пізнається»: Його мудрість єдина з Ним.

9 והוא המדע והוא הידוע^{21,22} כו' ולכן נקי עולם האצילות הנקרא בשמי ממש. אבל עולם הבריאה וממנו ולמטה נקרא לכבודי בראתיו כו'.

I «Він є Знанням, і Він є Пізнаванням», тощо. Тому світ еманції (Ацилут) справді називається «названням Моїм Ім'ям». А світ творення (Брія) і світи від нього й нижче називаються: «заради Моєї слави Я створив його», тощо.

Рамбам пише, що Б-г є Тим, Хто пізнає, Пізнаванням і самим Знанням — Його мудрість не є чимось відокремленим від Нього. Ось чому Ацилут «називається Моїм Ім'ям». Однак світи від Брії й нижче лише «створені заради Моєї слави».

כבוד הוא התלכשות וכמאמר אליהו²³ לבושין תקינת לון²⁴ כו'

«Слава» — це одягання, як сказано у вислові Еліягу: «Ти приготував для них вбрання», тощо.

«Слава» тут означає вбрання. У молитві Еліягу Б-г «приготував вбрання» для сфер духовного прояву (сфірот); Альтер Ребе розуміє під цими вбраннями Брія та світи, нижчі за неї.

כמו לבוש שאינו מתאחד עם עצמיות כו' אלא אדרבה שהעצמיות מתכסה ומתעלם בהן לבלתי הגלות נגלות העצמי [העצמיות] כמו שהוא ואין אור העצמות נראה אלא דרך לבוש זה

[Ще] подібне до вбрання, яке не з'єднане із сутністю, тощо; радше, навпаки: сутність у них укривається й приховується, так що сама сутність не виявляється такою, якою вона є, і світло сутності видно лише крізь це вбрання.

Вбрання не є єдиним цілим із тим, хто його носить; навпаки, воно покриває його, тож його видно лише крізь вбрання. Так само світло сутності Б-га приховане у Брії, і там його видно лише крізь її вбрання.

ומי"מ לבושין תקינת לון כו' שהוא תקון כדי שיתגלה אור העצמיות דרך לבוש דוקא שבלתי לבוש לא היה עולם הבריאה יכול לקבל כו'.

І все ж: «Ти приготував (тіканта) для них вбрання», тощо, — це виправлення (тікун), щоб світло сутності виявлялося саме крізь вбрання; адже без вбрання світ творення не міг би сприйняти, тощо.

Однак слово Еліягу «тіканта», перекладене тут як «приготував», також означає «виправив» (тікун): вбрання є благом, адже без нього світ Брія взагалі не міг би прийняти Б-жественне світло.

10 ולפי שבלבוש זה מתגלה אור העצמות לכך כתיב וצבא השמים ²⁵ לך משתחווים שבטלים כו'.

І оскільки в цьому вбранні відкривається світло сутності, тому написано: «І небесне воїнство схиляється перед Тобою» — адже воно перебуває у стані самоусунення тощо.

Оскільки світло Б-га відкривається через це вбрання, ангели світу творення (Брія) — «небесне воїнство» — схиляються перед Ним: вони перебувають у стані самоусунення перед світлом, яке сприймають.

ומחמת שאינו מתגלה אלא בבחי' לבוש לכך הם בבחי' פירוד ומשם יפרד ²⁶ טורי דפרודא כו' שאינם מתאחדים כבאצילות:

А оскільки воно відкривається лише у вигляді вбрання, вони перебувають у стані відокремленості, і «звідти воно розділяється» — гори розділення тощо, — адже вони не єднуються, як у світі еманації (Ацилут).

Та оскільки світло сягає їх лише через вбрання, вони залишаються відокремленими істотами. Вислів про річку, яка «звідти розділяється» на чотири рукави, позначає місце, де починається відокремленість, — царину, яку арамейською називають «горами розділення»; на відміну від Ацилуту, істоти світу Брія не єдині з Б-гом.

Тогу й Тікун: ангели та нижчі світи

11 והנה נודע עבודת המלאכים²⁷ שעומדים מששת ימי בראשית ברום עולם ומשמיעים ביראה כו' אריה שאג²⁸ הוא מיכאל פני אריה אל הימין²⁹ וכד איהו שאיג שאגין לגביי ש"ע [ש"ע (370)] אלפין אריות כו' שהן מחנה מיכאל כו'.

Відоме служіння ангелів: від шести днів Творіння вони стоять у висотах світу й з трепетом проголошують тощо. «Лев заревів» — це Міхаель, «обличчя лева праворуч»; і коли він реве, до нього ревуть триста сімдесят тисяч левів тощо, і це табір Міхаеля тощо.

Служіння ангелів описується в ранкових молитвах: вони стоять «у висотах світу» й з трепетом проголошують святість Б-га. Альтер Ребе додає вчення арамейською: «Лев заревів» стосується ангела Міхаеля, який у видінні Єхезкеля про Б-жественну колісницю (меркаву) є обличчям лева праворуч; коли він реве, разом із ним ревуть 370 000 левів його табору.

12 וצריך להבין מהו עבודתם ואיך נחשבת עבודה להם מה שבטלים בהשגתם חיותם וקיומם מאין ליש מאחר שכך היא השגתם ולמה שואגים ומרעישים. איזה חידוש נתחדש להם בהשגתם זו ומה הם משתוקקים ונכספים.

Потрібно зрозуміти, у чому полягає їхнє служіння і як вважається служінням те, що вони втрачають відчуття власної самостійності, осягаючи [як] їхнє життя й існування [походять] із небуття до буття, адже саме таке їхнє осягнення; і чому вони ревуть і здіймають галас? Що нового відкрилося їм у цьому їхньому осягненні, чого вони прагнуть і чого жадають?

Запитання таке: ангели природно осягають, як їхнє існування постає з нічого завдяки Б-гові, і тому втрачають відчуття власної самостійності перед Ним. Якщо це просто їхня природа, то в чому полягає їхнє «служіння»? І чому вони так ревуть і здіймають галас — що нового вони осягають і чого прагнуть?

אך הענין הוא כי הנה עולם האצילות הוא עולם התקון שנתקן כבר להיות האורות והכלים בבחי' איהו וגרמוהי חד כו' כנ"ל. משא"כ עולמו' [עולמות] ביי"ע הם משבה"כ [משבירת הכלים] שבעולם התהו שנפלו בב"ע.

Але суть така: світ еманациї (Ацилут) — це світ Тікун (виправлення), який уже було виправлено, аби світла й посудини (орот ве-келім) перебували в стані «Він і Його посудини (ігу ве-гармохі) — одне» тощо, як згадувалося вище. Інакше у світах творення (Брія), формування (Єцира) та дії (Асія): вони походять від розбиття посудин світу Тогу (хаосу), які впали у світи Брії, Єцира й Асії.

Відповідь починається з того, що Ацилут — це «світ Тікун» (виправлення), де світла й посудини вже становлять одне ціле. Однак у світах Брія, Єцира та Асія містяться уламки посудин попереднього світу Тогу (хаосу), які розбилися, бо їхні світла були надто сильними для них, і впали в ці нижчі світи.

13 ולכן צ"ל עבודה תמה³⁰ להמשיך בהם בחי' תקון מעולם האצילות כדי שגם הם יתעלו ויתאחדו.

Тому потрібне завершене служіння, щоб притягнути в них аспект виправлення (тікун) зі світу еманациї (Ацилут), аби й вони піднеслися та об'єдналися.

Оскільки нижні світи складаються з розбитих уламків Тогу, їм потрібне «завершене служіння»: зусилля, що притягують у них виправлений порядок Ацилуту, аби й вони піднеслися та об'єдналися з Б-жественністю.

ולא די באור וחיות הנמשך דרך מסך והתלבשות כסדר ירידת והשתלשלו' [והשתלשלות] המדר' כמו שהוטבע בטבע יצירת העולם להיות מדרגה אחר מדרגה אבי"ע [אצילות בריאה יצירה עשיה] שעולם הבריאה הוא בבחי' פירוד טורי דפרודא כו'. אלא צריך להמשיך אור חדש מלמעלה עד שיוכלל עולם הבריאה בבחינת עולם האצילות ממש.

І недостатньо [мати] світло й життєву силу, що притягуються крізь заслону й облачення згідно з порядком спадання та ланцюгом послідовного розгортання рівнів згори вниз (ішталшелут), — як це було закладено в природі створення світу: рівень за рівнем — світ еманациї (Ацилут), світ творення (Брія), світ формування (Єцира) та світ дії (Асія), — так що світ Брія перебуває у стані відокремленості, «гори розділення» тощо. Натомість потрібно притягнути нове світло згори, аж поки світ Брія не включиться до рівня самого світу Ацилут.

Звичайного потоку Б-жественної життєвої сили у Брія — що проходить крізь заслону й облачається, рівень за рівнем, як закладено у творіння, — недостатньо, адже за цим природним порядком Брія залишається світом відокремленості, «горами розділення». Потрібне нове світло згори, яке піднесе Брія до єдності самого Ацилуту.

כי עולמות ביי"ע הם אשר ברא³¹ ה' לעשות ולתקן^{32,33} מה שלא נתקן כך בסדר השתלשלות בשעת בריאת עולם

Адже світи Брія, Ёцира й Асія — це ті, «які Б-г створив, щоб зробити», тобто виправити те, що не було таким чином виправлене в порядку послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут) під час створення світу.

Саме це означає вислів «які Б-г створив, щоб зробити»: згідно з мідрашем, усе, створене протягом шести днів, іще потребує довершення (навіть людина потребує тікун); нижні світи створено, щоб їх виправити, завершивши те, що порядок творіння залишив невиправленим.

וגם עולם העשיי [העשיה] שהוא התחתון מכולם מלך בעל חנן בן עכבור³⁴ הנה אחי"ז [אחר זה] וימלך תחתיו הדר³⁵ כוי שהוא עולם התקון.

І також [про] світ дії (Асія), який є найнижчим серед усіх, [сказано:] «Баал Ханан, син Ахбора, царював», і ось після цього: «а замість нього царював Гадар» тощо; це — світ Тікуну.

Кабала тлумачить перелік царів Едома, «які царювали до того, як над Ізраїлем запанував цар», як світ Тоху (хаосу): кожен цар «царював і помер» — це крах. Про останнього, Гадара, не сказано, що він помер, і він позначає початок Тікуну. Альтер Ребе пов'язує Баал Ханана, царя перед ним, з Асією — найнижчим світом, — показуючи, що навіть Асія призначена до Тікуну.

וזהו דרך כלל כל העבודה בעולמות ביי"ע להיות שהם מבחי' שבה"כ [שכירת הכלים] שנפלו מעולם התהו בבי"ע וצריכים תקון להתעלות ולהתכלל באצילות. והתקון הוא על ידי עבודה:

І це, загалом, і є все служіння у світах Брія, Ёцира й Асія: оскільки вони походять від розбиття посудин, які впали зі світу Тоху у світи Брія, Ёцира й Асія, їм потрібне виправлення, щоб піднятися й включитися в Ацилут. А виправлення відбувається завдяки служінню.

Це підсумовує все служіння в нижніх світах: вони містять розбиті посудини Тоху, і їх потрібно виправити, щоб вони піднялися й включилися в Ацилут; це виправлення здійснюється лише завдяки служінню.

14 והנה בעוה"ז הגשמי שהוא מגושם כמו עפר מן האדמה ואעפ"כ [ואף על פי כן] מפני שיש בו חיות רוחני מעפר העליון שבעולם התהו שלפני אצי"י ש בו יכולת להתתקן.

А тепер, хоча цей фізичний світ такий грубий, як порошок із землі, однак, оскільки в ньому є духовна життєва сила (хают), що походить від вищого праху світу Тогу (хаосу), який передує світові еманації (Ацилут), він здатний виправитися.

Навіть наш грубий фізичний світ може виправитися, бо його життєва сила походить від «вищого праху» світу Тогу — найнижчого рівня того вельми високого світу, що стоїть вище за Ацилут. Що вищим є джерело чогось, то нижче воно опускається, однак зберігає потенціал відновитися.

והנה ענין התקון היינו בירור הרע מן הטוב להסיר הסיג' והפסולת כדי שיוכל הטוב לעלות.

А сутність виправлення полягає у відокремленні зла від добра — у видаленні шлаку й відходів, — аби добро могло піднятися.

Виправлення означає «очищення»: відокремлення добра від змішаного з ним зла, подібно до виплавляння металу, щоб видалити шлак і дати добру змогу піднятися до свого джерела.

РОЗДІЛ 4 • 115-18

Два етапи очищення

15 והנה בבריאה רובו טוב^{36,37} כוי עד בעשיי [בעשיה] רובו רע ומעורב כוי. וצריך עבודה תמה גם לבחי' זו להפריד הרע

А ось у світі творення (Брія) більшість становить добро тощо, аж до світу дії (Асія), де більшість становить зло, змішане з добром тощо. І для цього рівня також потрібне досконале служіння, щоб відокремити зло.

Нижчі світи відрізняються мірою змішаності в них зла: у Брії переважає добро, і так далі аж до Асії, де переважає зло, змішане з добром. Щоб відокремити зло, на цьому рівні також потрібне досконале служіння.

ובירור זה נעשה ע"י סדר התפלה שעד"ז נתקן כל סדר התפלה והיינו ע"י בחי' רצוא אם ישים אליו לבו³⁸ כוי.

Це очищення здійснюється завдяки порядку молитви, адже весь порядок молитви було встановлено відповідно до цього; а саме — через аспект рацо (прагнення вперед), [як сказано:] «Якщо він зверне до Нього своє серце» тощо.

Це очищення здійснюється через молитву, весь порядок якої було встановлено саме для цього, — шляхом рацо, «прагнення» душі до Б-га. Маамар тлумачить слова Йова про того, хто молиться: «якщо він зверне до Нього своє серце», його дух і душа прагнуть зібратися до Нього.

16 ורצוא זה היינו מ"ש כי בכה ארוץ³⁹ כוי אדלג שור. שור פי' חומה דהיינו בחי' מקיפים ואדלג שור ר"ל

[רצוא לומר] שאדלג למעלה מבחי' כל המקיפים מחמת בחי' רצוא לדבקה בו בא"ס ב"ה ממש

І це рацо (прагнення) — те, про що сказано: «Бо завдяки Тобі я пробігаю [крізь] загін» тощо; «перестрибую стіну (шур)». Шур означає «стіна», тобто рівень охоплювальних [світел] (макіфім); а «перестрибую стіну» означає, що завдяки рацо я перестрибую вище за рівень усіх охоплювальних [світел], щоб приліпитися до Нього — до Самого Нескінченного (Ейн Соф), благословенного Б-га,

Слова царя Давида «перестрибую стіну» описують рацо. «Стіна» — це охоплювальні світла (макіфім), які оточують світи; душа у своєму прагненні перестрибує навіть за їхні межі, прагнучи приліпитися до самого нескінченного ества Б-га.

שהוא למעי' [למעלה] מגדר עלמין ואינו לא בבחי' ממלא ולא בבחי' סוכב כוי וכל עולם האצי' עולם
הברודים נקרא אדם דעשיה בלבד ואדם דיצירה עולם הנקודים כוי.

Який перебуває вище за категорію світів і не належить ані до рівня світла, що наповнює всі світи (мемале коль альмін), ані до рівня світла, що охоплює всі світи (совев коль альмін), тощо. І весь світ еманациї (Ацилут), світ Берудім, називається лише Адамом світу дії (Асія); а Адам світу формування (Єцира) [є] світом Некудім тощо.

Це ество перебуває поза всіма світами — поза рівнями мемале коль альмін, світла, що наповнює світи, і совев коль альмін, світла, що охоплює їх. Порівняно з ним навіть Ацилут (світ Берудім, «строкатий» світ Тікуна) вважається лише найнижчим рівнем — «Адамом світу Асія», а попередній світ Некудім — «Адамом світу Єцира».

17 ומרצוא זה יתפרדו כל פועלי און⁴⁰ כמ"ש רוממות אל בגרונם⁴¹ וחרב פיפיות בידם לעשות נקמה
בגוים⁴² כוי.

І завдяки цьому рацо [прагненню до піднесення] «розділяться всі, хто чинить беззаконня (йітпареду)», як сказано: «Величання Б-га — в їхніх горлах, а гострий з обох боків меч — у їхній руці, щоб чинити помсту над народами» тощо.

Це рацо відокремлює зло від добра. У Псалмі 92 сказано: «усі, хто чинить беззаконня, розділяться» (йітпареду, що буквально означає «розсіються»); це слово є коренем слова «відокремлення» (перуд) добра від зла, про яке йдеться в маамарі. У Псалмі 149 сказано, що ті, в чиїх горлах «величання Б-га», тримають «гострий з обох боків меч»: хвала величі Б-га сама є зброєю, що відтинає зло.

ועדי"ז הוא כל סדר תפלה שהיא בכללה רוממות אל כ"ו ולכן בה ועל ידה נעשה הכירור והפירוד הטוב מהרע וזו היא עבודת התפלי' ברצוא שהיא כירור המ"ן [המ"ן נוקבין].

І весь порядок молитви побудований так само, адже загалом він є «величанням Б-га» тощо; тому в ньому й через нього відбувається очищення та відокремлення добра від зла. І це — служіння молитви в рацо, яким є очищення май'ін нуквін [жіночих вод].

Уся молитва є «величанням Б-га», тож саме через молитву добро відокремлюється від зла. У термінах Кабали це очищення май'ін нуквін, «жіночих вод»: пробудження й піднесення знизу.

אבל כירור המ"ד [המ"ן דוכרין] שהיא ההמשכ' [ההמשכה / ההמשכת] עליונה שמעולם האצ"י להיות ביטול והתכללות כבאצ"י ממש כח"י יחוד עליון אשר שם איהו וחיהו חד איהו וגרמוהי חד חד ממש.

Але очищення май'ін дехурін [чоловічих вод] — тобто найвище притягнення згори зі світу еманції (Ацилут), щоб відбулося самоусунення (бітуль) і включення, як у самому світі Ацилут, — рівень вищого єднання (іхуда ілаа), де «Він і Його життєві сили — одне, Він і Його посудини (ігу ве-гармохі) — одне», справді одне, —

Доповнювальний процес — це май'ін дехурін, «чоловічі води»: потік згори, зі світу Ацилут, який приводить нижні світи до повного єднання світу Ацилут, де світла й посудини цілковито єдині з Б-гом.

זה נעשה ע"י תורה ומצות שהן הן המשכות מבחי' יחוד עליון דאורייתא וקוב"ה [וקודשא בריך הוא] כולא חד.

це відбувається завдяки Торі й міцвот, які й є притягненнями з рівня вищого єднання, адже «Тора і Святий, благословенний Він (Кудша бріх ху), — одне».

Це притягнення згори відбувається завдяки Торі й міцвот, адже вони походять від самого цього вищого єднання: Зоар каже, що «Тора і Святий, благословенний Він, — одне».

18 ורמ"ח פקודים הם רמ"ח אברין דמלכא⁴³ אברין ממש שהן כלים לאור וחיות הנמשך ומלובש ומתפשט

בהם מאא"ס [מאור אין סוף] ב"ה ממש

А 248 заповідей — це 248 «членів Царя», справжні члени, що є посудинами для світла й життєвої сили (хают), які притягуються, вдягаються й поширюються в них від самого Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), благословенний Він;

Тікуней Зоар називає 248 позитивних заповідей 248 «членами Царя». Як людські члени є посудинами для його душі, так і кожна заповідь є посудиною для власного світла й життєвої сили Б-га — воістину Його «членом».

אלא שירדו ונתלכשו בעניינים גשמיים בשביל גשמיות העוה"ז וחומריותו כדי להעלותם ושתכלל גם חיות גשמי' [גשמיות] העוה"ז באור וחיות העליון ולכך הוצרך חיות העליון לירד ולהתגשם כ"כ [כל כך].

але вони зійшли й вдягнулися у фізичні речі заради фізичності й матеріальності цього світу, щоб піднести їх і щоб життєва сила фізичності цього світу також включилася у вищі світло й життєву силу. Тому вища життєва сила мусила зійти й стати настільки матеріальною.

Вони вдягнулися у фізичні речі (шкіряні тфілін, вовняні цицит) заради певної мети: піднести саму фізичність і включити її життєву силу у вище світло. Саме тому Б-жественній життєвій силі довелося зійти так низько.

РОЗДІЛ 5 • 119-21

Чому Тора перевершує любов і трепет душі

19 ובוזה יובן יתרון ומעלת עסק התורה וקיום המצות בעוה"ז יותר מדו"ר [מדחילו ורחימו] של הנשמה טרם ירידתה

І тепер завдяки цьому стане зрозумілою перевага й вища цінність вивчення Тори та виконання міцвот у цьому світі порівняно з любов'ю і трепетом душі перед її спуском.

Тепер можна відповісти на початкове запитання: чому Тора і міцвот у цьому світі перевершують любов і трепет душі до її спуску.

כי הנשמה עם היות שהדו"ר [שהדחילו ורחימו] שלה גבוהים ונעלים מאד ביתר שאת אפי' [אפילו] מן המלאכים שבעולם ההוא בכל עולם ועולם לפי מה שהוא כנודע שהמלאכים הם מחיצוניות העולמות והנשמות הן מבחי' פנימיות.

Бо душа, хоч її любов і трепет дуже високі й піднесені, незрівнянно вищі навіть за любов і трепет ангелів того світу — у кожному світі відповідно до його особливостей, — як відомо, ангели походять із зовнішнього виміру (хіцоніют) світів, а душі — з рівня внутрішнього виміру (пніміют) —

Любов і трепет душі у вищих світах дуже піднесені — вони перевершують навіть любов і трепет ангелів у кожному світі, адже ангели походять із зовнішнього виміру світів, тоді як душі — з їхнього внутрішнього виміру.

עכ"ז [עם כל זה] מאחר שהנשמה היא בחי' נברא ומחודש יש מאין אינה מיוחדת במאצילה ב"ה כיחוד תורה ומצות דאורייתא וקוב"ה [וקודשא בריך הוא] ⁴⁴ כולא חד ⁴⁵ ממש ורמ"ה מצות הן רמ"ה אברין דמלכא ⁴⁶ ממש שהן הן חכמתו ורצונו ממש והוא המדע כו'.

попри це, оскільки душа є створеною істотою, наново приведеною до буття з нічого, вона не перебуває в єдності зі своїм Еманатором, благословенний Він, такий, як єдність Тори й міцвот, адже «Тора і Святий, благословенний Він (Кудша бріх ху), — одне ціле» — воістину одне; і 248 міцвот — це воістину 248 органів Царя, адже вони є самою Його мудрістю і волею, а «Він є Знанням» тощо.

Попри це, душа є створеною істотою, що постала з нічого, і тому вона не є єдиною з Б-гом. Тора і міцвот, однак, є власними мудрістю та волею Б-га і становлять одне ціле з Ним, як і «Він є Знанням» є єдиним із Ним. Отже, Тора і міцвот у цьому світі встановлюють єдність із Б-гом, якої жодна створена душа, хоч би якою піднесеною вона була, не могла б досягти сама.

20 ומ"מ אורייתא בלא דו"ר [דחילו ורחימו] לא פרחא לעילא ^{47, 48} כי מאחר שירדה ונתלבשה בעניינים גשמיים הרי היא מקושרת למטה והרי היא בבחי' ירידה מאור פניו ית'.

Однак Тора без любові й трепету (агава ве-йіра) не злітає вгору. Адже, оскільки вона зійшла й убралася в матеріальні речі, вона прив'язана донизу й перебуває в стані спуску від світла Його обличчя, благословенний Він.

Тепер — друге запитання: чому Тора без любові й трепету не «злітає вгору»? Оскільки Тора зійшла й убралася в матеріальні речі, вона прив'язана до нижнього світу й перебуває в стані спуску від обличчя Б-га.

אבל ע"י דו"ר [דחילו ורחימו] הנה הוא ממשיך אור א"ס ב"ה המלוכש בתורה בבחי' יחוד גמור להיות אורייתא וקוב"ה [וקודשא בריך הוא] כולא חד וכנודע מ"ש במ"א בענין עסק התורה לשמה דע"ז אמרו מעלה אני עליהם כאלו עשאוני. ⁴⁹

Але завдяки любові й трепету людина притягує вниз Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенний Він, убрane в Тору, приводячи його до стану цілковитої єдності, так що «Тора і Святий, благословенний Він, — одне ціле». І [це] відповідає відомому з поясненого в іншому місці щодо заняття Торою заради неї самої, про яке [мудреці] сказали: «Я зараховую їм це так, ніби вони створили Мене».

Любов і трепет притягують Нескінченне світло, приховане в Торі, до розкриття й повної єдності з Б-гом. Отже, любов і трепет не вищі за Тору: вони є засобом, що розкриває Б-жественність, яка вже міститься в ній. Тут наводиться вчення мудреців про вивчення Тори «заради неї самої»: Б-г каже: «Я зараховую це їм так, ніби вони створили Мене».

עשאוני ממש שע"י עסק התורה נמשך הוי"ו של שם הוי"ה ב"ה שהוא ת"ת [תפארת] וע"י המצות וכללותן היא מצות הצדקה נמשך ה"א של שם הוי"ה כנודע

«Зробили Мене» — буквально: адже завдяки вивченню Тори притягується вниз літера вав Імені Б-га (Гавая), благословенний Він, яка є красою (Тіферет); а завдяки міцвот — загальним і сукупним вираженням яких (клалут) є заповідь благодійності — притягується вниз літера гей Імені Б-га (Гавая), як відомо.

Альтер Ребе розуміє слова «зробили Мене» буквально: вивчення Тори притягує вниз літеру вав Б-жественного Імені Гавая (Тіферет), а міцвот — зведені воедино в заповіді благодійності — притягують вниз його літеру гей. Отже, Тора й міцвот «будують» Б-жественне Ім'я.

ודרך כלל ע"י תורה ועבודי וגמ"ח [וגמילות חסדים] נמשכו ג' קווין חח"ן [חכמה חסד נצח] בימין כו' והן ג' ווי"ן מויסע ויבא ויט כו' שהווי"ן הם המשכות מהיודי"ן שבראש הווי"ן כו':

А загалом через Тору, служіння й вчинки милосердя притягуються три лінії — мудрість (Хохма), милість (Хесед) і перемога (Нецах) на правому боці тощо; це три літери вав у словах «Ваїса», «Ваїво», «Ваїт» тощо, адже літери вав є притяганнями згори вниз від літер йуд, що стоять на початку літер вав, тощо.

Загальніше кажучи, три стовпи світу — Тора, служіння (молитва) і вчинки милосердя — притягують униз три «лінії» сфер духовного прояву (сфірот), наприклад праву лінію, що включає Хохму, Хесед і Нецах. Ці три лінії відповідають трьом віршам, що починаються словами «Ваїса», «Ваїво», «Ваїт» (Шмот 14:19-21); кожен із них починається літерою вав, форма якої є притяганням униз літери йуд, розташованої на її початку.

21 והנה בבחי' זו ארץ קדמה לשמים.⁵⁰ ארץ הוא בחי' רצוא שבתפלה דהיינו בירור המ"ן [המ"ן נוקבין]

תחלה ואח"כ שמים היינו השפעת המ"ד [המ"ן דוכרין] ע"י תו"מ [תורה ומצות]

Отже, у цьому відношенні земля передувала небесам. «Земля» — це аспект рацо (прагнення вгору) в молитві, тобто спершу очищення маїн нуквін (жіночих вод), а потім — «небеса», тобто дарування маїн дхурін (чоловічих вод) через Тору й міцвот.

Мудреці сперечалися про те, що було створено першим — небо чи землю; Бейт Гілель сказав, що першою була земля. У служінні також «земля» — рацо молитви, очищення маїн нуквін, що походять знизу, — передує, а потім ідуть «небеса»: потік згори, маїн дхурін, що притягується Торою та міцвот. Попередній маамар пов'язує слово «ерец» («земля») зі словом «рац» («бігти»).

כי השמים הם בחי' משפיעים כמ"ש המכסה שמים בעבים⁵¹ המכין לארץ מטר כו' למטר השמים⁵² כו'

Бо небеса — це аспект тих, хто дарує, як сказано: «Той, Хто вкриває небеса хмарами, Хто готує дощ для землі» тощо, [i] «дощу небесного» тощо,

Небо за своєю природою є тим, що дає: у псалмі йдеться, що Б-г вкриває небеса хмарами, щоб послати дощ на землю, а про Землю Ізраїлю сказано, що вона «п'є воду від небесного дощу».

להיות המ"ד [המ"ד דוכרין] מברר את המ"ן [המ"ן נוקבין] להעלות עד שיוכלל גם בחי' העשיה בבחי' אצי' דאיהו וחיוהי חד כו'.

щоб маїн дхурін очистили маїн нуквін і піднесли [ix], аж доки навіть рівень світу дії (Асія) не буде включений до рівня світу еманції (Ацилут), де «Він і Його життєві сили — одне» тощо.

Отже, потік згори очищує те, що служіння знизу піднесло, аж доки навіть Асія не включається до єдності Ацилуту.

РОЗДІЛ 6 • 122-26

Майбутнє: світ Акудаїм

22 וצ"ל קדימת בירור המ"ן [המ"ן נוקבין] תחלה כדי שאח"כ יבא בירור המ"ד [המ"ד דוכרין] לברר את המ"ן

[המ"ן נוקבין] משא"כ בלי העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] אין כח במ"ד [במ"ד דוכרין] לברר כו'.

Виправлення маїн нуквін [жіночих вод] має відбутися спочатку, щоб згодом виправлення маїн дхурін [чоловічих вод] прийшло виправити маїн нуквін; тоді як без піднесення маїн нуквін маїн дхурін не мають сили виправити їх тощо.

Порядок має значення: спочатку має відбутися пробудження знизу (маїн нуквін — піднесення через молитву). Без цього потік згори (маїн дхурін, через Тору й міцвот) не має того, на що міг би вплинути, і не може здійснити виправлення.

וזהו היא עבודתנו כל ימי משך הגלות שהרע גובר וצ"ל בירור הרע ולהפרידו מן הטוב.

І це наше служіння протягом усіх днів вигнання, коли зло бере гору, і необхідно виправити зло та відокремити його від добра.

Ця двоетапна праця є нашим завданням протягом усього вигнання, коли зло сильне й має бути відокремлене від добра.

אכל לע"ל [לעתיד לבוא] בביאת משיח ב"ב [במהרה בימינו] כשיושלם ויוגמר כל הבירור ויקויים כלע המות לנצח⁵³ ואת רוח הטומאה אעביר⁵⁴ כו' שאז יהי [יהיה] הכל בבחי' עולם התקון כבאצי' ממש שיהי [שיהיה] יחוד והתכללות למטה כמו למעלה.

Але в прийдешні часи, з приходом Машіаха, нехай це станеться незабаром, у наші дні, коли все виправлення буде завершене й доведене до кінця, і здійсняться слова: «Він поглине смерть навіки» та «Я усуну дух нечистоти» тощо, — тоді все буде в стані світу Тікун, як у самому світі еманції (Ацилут), і внизу буде єднання та взаємне включення, як і вгорі, —

Коли прийде Машіах, виправлення буде завершене: смерть буде усунута, а нечистота — віддалена, як провістили пророки. Тоді все творіння перебуватиме в стані Тікун, з'єднане з Б-гом унизу так само, як Ацилут — угорі.

הנה התכלית הוא שיאיר ויתנוצץ גילוי אור עולם העקודים שלמעלה מעולם האצי' כמ"ש הנה ישכיל עבדי⁵⁵ ירום ונשא וגבה מאד.

ось кінцева мета — щоб засяло й заблищало одкровення світла світу Акудім, що вище за світ Ацилут, як сказано: «Ось, Мій слуга буде мудрим; він буде піднесений, звеличений і дуже високий».

Однак навіть це ще не є кінцевою метою. Кінцева мета — одкровення світу Акудім («зв'язаних»), у якому всі світла були зв'язані в одній посудині; він стоїть вище за Ацилут. Слова Єшаягу про Б-жого слугу — «піднесений, звеличений і дуже високий» — наведено як вказівку на це одкровення, що перевершує Ацилут.

23 וזהו פנימ"י [פנימיות / פנימית] עתיק שיתגלה ואז יהי [יהיה] התנוצצות נשמות חדשות שאין בהם בחי' בירור.

І це — внутрішній вимір (пніміют) Атіка, який розкриється; тоді засяють нові душі, у яких немає аспекту (бхіна) з'ясування.

Світ Акідим є «внутрішнім виміром Атіка» (Атік Йомін, «Стародавній днями»: внутрішній рівень вінця (Кетер), корінь Б-жественної волі), який ніколи не розкривався. Його розкриття принесе «нові душі» — душі, які ніколи не були частиною суміші добра і зла, а тому не потребують з'ясування.

דהנה כל הנשמות אשר מעולם הן שנכללו באדה"ר [באדם הראשון]⁵⁶ שצריכים כירור ותקון והן הן שירדו מחיצוניי [מחיצוניות] עתיק שנשתלשלו כסדר המדרגות

Адже всі душі, які будь-коли існували, — це душі, включені в Адама га-Рішона, які потребують з'ясування та виправлення; саме вони зійшли із зовнішнього виміру (хіцоніют) Атіка, пройшовши ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут) згідно з порядком рівнів.

Усі душі, що існували досі, були включені в Адама га-Рішона, а тому потребують з'ясування та виправлення. Вони зійшли із зовнішнього виміру Атіка через упорядкований ланцюг рівнів.

ומה שהוא מסודר כבר בסדר ההשתלשלות אין זה חידוש אבל חידוש נשמות הוא מלמעלה מן ההשתלשלות מה שלא ירד ונשתלשל עדיין והוא מפנימי [מפנימיות / מפנימית] עתיק שלא בא לידי גילוי בסדר השתל' [השתלשלות]

Те, що вже впорядковане згідно з ішталшелутом, не є чимось новим; але новизна душ походить із рівня, що вищий за ішталшелут, — із того, що ще не зійшло й не розгорнулося в цьому ланцюзі, — і це з внутрішнього виміру Атіка, який не розкрився в порядку ішталшелуту.

Те, що вже існує в цьому порядку, за визначенням не є нічим новим. Справді «нові» душі мають походити з-понад ланцюга послідовного розгортання — з внутрішнього виміру Атіка, який ніколи не розкривався в ньому.

כי סדר ההשתלשלות הוא שמחיצוניות שבעליון נעשה פנימי [פנימיות / פנימית] למטה. אבל פנימי [פנימיות / פנימית] עליון אינו יורד ומשתלשל כלל.

Адже порядок ішталшелуту такий: із зовнішнього виміру вищого [рівня] постає внутрішній вимір нижчого [рівня]; але внутрішній вимір вищого [рівня] взагалі не сходить і не розгортається далі.

Правило ланцюга послідовного розгортання полягає в тому, що лише зовнішній аспект вищого рівня стає внутрішньою сутністю рівня, що нижче. Внутрішній аспект найвищого рівня взагалі не сходить, тож його розкриття було б чимось цілком новим.

24 ולע"ל [ולעתיד לבוא] יהי' [יהיה] גילוי אור חדש הזה שלמעלה מסדר ההשתלשלות. והוא עולם העקודים שלפני האצי'.

А в прийдешні часи розкриється це нове світло, яке вище за порядок ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут); це світ Акудім, що передуює світові еманациї (Ацилут).

Нове світло майбутнього, вище за весь ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз, — це світ Акудім, який передував Ацилуту.

כי באצ"י שהוא עולם התיקון נתקן ונסדר כמו שראוי להיות השתלשלות בהתחלקות המדרגות חכמה וחסד כו' כמאמר אלה הוא חכים^{57,58} אלא ולא בחכמה ידיעא שנמשך אור א"ס בחכמה.

Адже в Ацилуті, світі Тікун (виправлення), [yse] було виправлено й упорядковано відповідно до належного порядку послідовного розгортання світів згори вниз — із поділом на рівні: мудрість (Хохма), милість (Хесед) тощо, як сказано: «Ти мудрий», але «не мудрістю, яку можна пізнати», — [тобто] Нескінченне світло (Ор Ейн Соф) сходить у Хохму.

Ацилут, світ Тікун, упорядкований так, як вимагає ланцюг послідовного розгортання світів згори вниз: він поділений на окремі атрибути — Хохму, Хесед тощо. Слова Еліягу «Ти мудрий» описують Нескінченне світло, що сходить у Хохму; слова «не мудрістю, яку можна пізнати» означають, що в Ацилуті ця мудрість іще єдина з Ним.

25 וזהו אלה הוא אור א"ס ב"ה שנתלבש בבחי' חכים כו'. וכן בכל הבחי' אלה הוא מבין כו' צדיק ה' בכל דרכיו⁵⁹ וחסיד כו'.

І ось що означає [слова] «Ти є»: Нескінченне світло (Ор Ейн Соф), благословенний Він, яке облачилося у рівень «мудрого» тощо. Так само й щодо всіх рівнів: «Ти — той, хто розуміє» тощо; «Гавая праведний у всіх Своїх шляхах і милостивий у всіх Своїх ділах» тощо.

«Ти мудрий» означає, що Нескінченний (Ейн Соф) облачається в атрибут мудрості (Хохма); так само й у випадку розуміння та інших атрибутів. Вірш «Гавая праведний у всіх Своїх шляхах і милостивий у всіх Своїх ділах» також називає окремі атрибути.

והן מקורות לחכמה וחסד דבריהם שהן חכמה ידיעא וחסד ידיעא כו'

І вони є джерелами мудрості (Хохма) та милості (Хесед) світу творення (Брія), які є пізнавальною мудрістю та пізнаваною милістю тощо.

Ці атрибути світу еманції (Ацилут) є джерелами мудрості й милості світу творення (Брія), тобто пізнаваної, визначеної мудрості й милості.

אבל עולם העקודים הוא התכללות כל הכחות וכל הבחי' ועקוד בכלי א' כו' בלי התחלקות שם חכמה וחסד כלל

Але світ Акудім включає всі сили й усі рівні, зв'язані воедино (акуд) в одній посудині тощо, без жодного поділу на назви Хохма та Хесед.

На противагу цьому, у світі Акудім усі сили «зв'язані воедино» (акуд) в одній посудині, без поділу на окремі атрибути.

וגילוי זה נקרא שמים חדשים וארץ חדשה אשר אני עושה. אני דייקא הוא המאציל עליון ברוך הוא. שלהיות כח ההתחדשות זה הוא מא"ס ב"ה עצמו כנודע

І це розкриття називається «новими небесами й новою землею, які Я творю». Саме «Я» — це Вищий Еманатор, благословенний Він. Адже ця сила оновлення походить від Самого Нескінченного (Ейн Соф), благословенного Він, як відомо.

Саме це розкриття Ешаягу називає «новими небесами й новою землею». Слово «Я» («які Я творю») має особливий наголос: це оновлення походить від Самого Еманатора, адже лише Нескінченний може створити щось справді нове.

ואעפ"כ [ואף על פי כן] נקרא בשם שמים וארץ. כי מאחר שהוא בכ"י איזה גילוי להיות אפי' [אפילו] מקור דמקור לסדר השתלשלות מוכרח להיות שם איזה ב"י שהיא דוגמת ההשתלשלות.

І все ж це називається «небесами й землею», бо, оскільки воно перебуває в певному стані розкриття, аж до того, що є навіть джерелом джерела для порядку ланцюга послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут), там неодмінно має бути певний аспект, подібний до цього ланцюга.

Та все ж пророк називає це «небесами й землею». Оскільки Акудім є розкриттям — джерелом джерела всього ланцюга світів, — у ньому має бути щось подібне до структури цього ланцюга, як-от небо й земля.

26 ומאחר שבהשתלשלות נעשה שמים וארץ מוכרח להיות גם שם בחינות הללו אלא דשם נקי שמים וארץ שמים תחלה

І оскільки в ланцюзі послідовного розгортання світів згори вниз (ішталшелут) постали небеса й земля, ці аспекти неодмінно мають бути й там. Однак там це називається «небеса й земля» — спершу небеса.

Оскільки в ланцюзі послідовного розгортання світів існують небеса й земля, у світі Акудаїм (світі зв'язаних воедино) мають бути їхні відповідники. Але там порядок такий: спершу небеса — потім згори має першість.

דהיינו מטי ולא מטי.⁶⁰ מטי שרוצה להשפיע ולא מטי שאין הכלי יכול לסבול (משא"כ ממטה למעלה רצוא תחלה מים תחתונים בוכין כו')

Тобто: «досягає і не досягає»: «досягає» — бо прагне дарувати; «не досягає» — бо посудина не може витримати [цього] (тоді як у напрямку знизу вгору спершу настає рацо (прагнення до злиття з Б-гом): «нижні води плачуть» тощо).

Це кабалістичний вислів «досягає і не досягає»: «досягає» — світло прагне дарувати; «не досягає» — нижня посудина не може його вмістити. У служінні знизу порядок протилежний: спершу настає рацо, як «нижні води» плакали, прагнучи бути близько до Б-га.

ולכן נקרא שמים וארץ הללו עומדים לפני פ"י עומדים שעומדים תמיד. שהרי גם היום יש בחי' זו דעולם העקודים אלא שהיא בהעלם. ולע"ל [ולעתיד לבוא] יתגלה. והם לפני. פ"י בבחי' פנימיות דהיינו פנימית עתיק כנ"ל:

І тому ці небеса й земля називаються такими, що «стоять переді Мною»: «стоять» означає, що вони стоять завжди. Адже й сьогодні існує цей рівень світу Акудаїм, тільки він прихований; а в майбутньому час він розкриється. А слова «вони переді Мною» (лефанай) означають, що це відбувається у вимірі внутрішнього виміру (пніміют), тобто у внутрішньому вимірі Атіка (Стародавнього), як сказано вище.

Ось чому про ці небеса й землю сказано, що вони «стоять» — завжди: світ Акудаїм існує й тепер, але прихований, а в майбутньому розкриється. «Переді Мною» (лефанай, споріднене з пенім — «внутрішнє») означає, що це належить до найвнутрішнішого рівня — внутрішнього виміру Атіка.

РОЗДІЛ 7 • 127-28

«Твоє потомство й твоє ім'я»

27 ובישר הנביא זה לומר שכן יעמוד זרעכם ושמכם.⁶¹ זרעכם הוא בחי' זריעת המ"ד [המ"ן דוכרין] ע"י התורה שהתורה שנתלבשה בעניינים גשמיים היא כמו זריעת הגרעין כעפר שעם היות שגוף הגרעין נרקב מ"מ הכח שבו מצמיח

І пророк сповістив це, сказавши, що так само «ваше насіння і ваше ім'я стоятимуть». «Ваше насіння» — це аспект посіву маїн дехурін [чоловічих вод] через Тору. Адже Тора, зодягнена в матеріальні речі, подібна до посіву зернини в землю: хоч тіло зернини й зотліває, сила, що міститься в ній, усе ж змушує [рослину] рости;

Йешаягу додає, що «насіння» та «ім'я» Ізраїлю перебуватимуть, як нові небеса й земля. «Насіння» — це потік згори через Тору. Тора, зодягнена в матеріальні речі, подібна до зернини, посадженої в землю: сама зернина розкладається, але її внутрішня сила змушує рослину рости.

ולכן אינו צומח אלא דוגמת הגרעין ומזרע דגן אינו צומח אתרוג כ'י וכמ"ש למינהו⁶² כ'י.

тому виростає лише те, що подібне до зернини: із зерна злаку не виростає етрог тощо — як сказано: «за своїм видом» тощо.

Зернина дає початок лише своєму виду, як сказано в Торі про рослини, створені під час Творіння: «за своїм видом». Так само сила Тори породжує зростання того самого духовного виду.

כך התורה אע"פ [אף על פי] שנתלבשה בעניינים גשמיים (ויש מאן דאמר מצות בטילות לע"ל [לעתיד לבוא]) מכל מקום אור התורה הוא המצמיח ופועל ישועות בקרב הארץ⁶³ לכרא את המיין [המיין נוקבין] ולהעלותו למעלה מעלה.

Так само й Тора: хоча вона зодягнена в матеріальні речі (і є думка, що міцвот будуть скасовані у Прийдешньому), проте саме світло Тори змушує [речі] рости й «здійснює визволення посеред землі», щоб очистити маїн нуквін [жіночі води] і підносити їх дедалі вище.

Хоча Тора зодягнена в матеріальні речі — і одна з думок, висловлених у Талмуді, полягає навіть у тому, що в майбутньому міцвот будуть скасовані, — саме її світло змушує все рости, очищує добро, що походить знизу, і підносить його.

ושמכם הוא בחי' קבלת עול מ"ש שמקבלים במצותיו ית' ונק' בחי' שם שנקרא שמו יתברך על ישראל בקבלת מלכותו עליהם וזהו ומלכותו ברצון קבלו עליהם

А «ваше ім'я» — це аспект прийняття ярма Царства Небесного, яке приймають через Його міцвот, нехай буде Він благословенний. Це називається аспектом «імені», бо Його Ім'я, нехай буде Він благословенний, проголошується над Ізраїлем завдяки тому, що вони приймають Його царювання над собою; і це означає: «і Його царювання вони добровільно прийняли на себе».

«Ім'я» — це прийняття ярма Небес через міцвот. Приймаючи царювання Б-га, Ізраїль робить так, що Його Ім'я проголошується над ними. У вечірній молитві Ізраїль прославляється за те, що вони прийняли Його царювання «добровільно».

משא"כ על העכו"ם [העובדי כוכבים ומזלות] הוא מושל ולא מלך כי אין נקרא מלך אלא ברצון וזהו ענין כתר מלכות שעיקר המלכו' [המלכות] הוא הכתר שמכתירין אותו וכתר היינו בחי' רצון

Натомість над народами Він — володар, а не цар, бо царем називають лише [того, кого приймають] добровільно. І ось що означає вислів «вінець царювання»: сутність царювання — це вінець, яким його увінчують, а вінець (Кетер) — це рівень волі;

На відміну від володаря, цар править за згодою народу. Це виражає кабалістичне поняття «вінець царювання» (Кетер Малхут): вінець, який народ покладає на царя, — це їхня воля, а Кетер — рівень волі.

וזהו נעוץ תחלתן בסופן⁶⁴ שהמשכי [שהמשכת / שהמשכה] המלי הוא מן הכתר שהוא הרצון כוי. ולכך נקי בכחי שמכם.⁶⁵

і це і є [значення] слів «їхній початок закладений у їхньому кінці»: низведення царювання (Малхут) походить від Кетера, тобто від волі, тощо. І тому це називається аспектом «вашого імені».

У Сефер Єціра сказано, що «початок» сфер духовного прояву (сфірот) «закладений у їхньому кінці»: Малхут, остання сфіра, черпає від Кетера, першої сфіри, — рівня волі. Ось чому прийняття царювання Б-га називається «вашим ім'ям».

28 והנה זרעכם ושמכם שהן הן המשכות תורה ומצות שבעוה"ז הן המשכת המ"ד [המ"ד דוכרין] מעולם האצ"י שהוא עולם התקון כדי לברר המ"ן [המ"ן נוקבין] שעולה מהעשי [מהעשיה] שיוכלל באצ"י כנ"ל.

Отже, «ваше насіння» і «ваше ім'я», тобто низведення Тори й міцвот у цьому світі, є низведенням маїн дехурін (чоловічих вод) зі світу еманації (Ацилут), який є світом Тікун, щоб очистити маїн нуквін (жіночі води), які підносяться зі світу дії (Асія), аби вони включилися в Ацилут, як згадувалося вище.

«Ваше насіння» і «ваше ім'я» — Тора й міцвот — це потік з Ацилуту, який очищує те, що підноситься зі світу Асія, і включає це в Ацилут.

וא"כ לע"ל [לעתיד לבוא] כשיושלם ויוגמר הבירור ויהי [ויהיה] הכל עולם התקון ויתנוצץ ויתגלה גילוי אור חדש העליון מבחי שמים חדשים וארץ חדשה סד"א [סלקא דעתך אמינא] שלא יהי [יהיה] עליי [עלייה] עוד להתורה ומצות. רק ישארו בעולם האצ"י.

Отже, можна було б подумати, що в майбутньому, коли очищення буде завершене й доведено до кінця, коли все стане світом Тікун і засяє та відкриється нове вище світло — з рівня «нових небес і нової землі», — більше не буде піднесення для Тори й міцвот, [а що] вони лише залишаться у світі Ацилут.

Тож можна було б подумати, що після завершення очищення в майбутньому, коли відкриється вище світло світу Акудаїм, Тора й міцвот уже не підноситимуться, а залишаться на рівні Ацилуту, свого джерела.

ולכן מבשר הנביא שבאמת לא כן הוא רק גם זרעכם ושמכם יעמוד שם.

Тому пророк сповіщає, що насправді це не так; навпаки, «ваше насіння» і «ваше ім'я» також «стоятимуть» там.

Отже, пророк обіцяє, що насправді й Тора та міцвот «стоятимуть» у нових небесах і на новій землі.

כי גם אחר שיושלמו כל הכירורים ויוכללו באצי" עוד זאת תהיה מעלה יתירה בעילוי אחר עילוי שיתעלו גם בעולם העקודים:

Адже навіть після того, як усе очищення буде завершене й усе включиться в Ацилут, буде ще одна перевага — піднесення за піднесенням: вони піднесуться також у світ Акудаїм.

Навіть після завершення всього очищення Тора й міцвот і далі підноситимуться — до світу Акудаїм, що вищий за Ацилут. Так маамар відповідає на свою основну тему: Тора й міцвот матимуть вічну цінність у майбутньому.

В АВОДІ

Молитва має передувати всьому: завдяки рацо душі — піднесенню Б-га в молитві — людина відділяє добро від зла в собі та у своєму світі. Потім Тора й міцвот, які вона виконує, натхнені агава ве-йіра, притягують власне світло Б-га в цей світ і єднають його з Ним. Заняття Торою заради неї самої та виконання міцвот — насамперед благодійності — «творять» Ім'я Б-га, і це служіння збереже та примножить свою цінність у прийдешньому часі.

ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ

1. Якщо ще до сходження душа вже любила Б-га й трепетала перед Ним, що вона здобуває, приходячи в тіло? Як маамар відповідає на це?
2. У чому різниця між тим, щоб бути «названим Моїм Ім'ям», і тим, щоб бути «створеним для Моєї слави»? Як образ оболонки пояснює і приховання, і користь Брії?
3. Чому молитва («земля», маїн нуквін) має передувати Торі й міцвот («небу», маїн дехурін)? Що сталося б без неї?
4. Як Тора, якій потрібні агава ве-йіра, щоб «злетіти вгору», усе ж може перевершувати любов і трепет?
5. Що буде нового в «нових небесах і новій землі» і чому пророкові потрібно також пообіцяти, що там перебуватимуть «твое потомство й твоє ім'я»?

Примітки

АБЗАЦ 1

1 ביאור על הנ"ל

У примітці зазначено, що там надруковано запис (g-naha) цього маамару, зроблений Мітелер Ребе, сином Алтер Ребе, — паралельну версію того самого маамару.

במדבר ב':2 Numbers 2:

אִישׁ עַל־דָּגְלוֹ בָּאתָת לְבֵית אֲבֹתָם יִחְנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִנֶּגֶד סָבִיב לְאֹהֶל־מוֹעֵד יִחְנוּ:

'The children of Israel shall pitch by their fathers'houses; every man with his own standard, according to the ensigns; a good way off shall they pitch round about the tent of meeting.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי בסה"מ תקס"ז ע' לב. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. עם הגהות באוה"ת כרך ו תתרמה, ב (מלקו"ת לג"פ יט, ב). קיצורים תתרנ, א. מה שנתבאר בהמאמר יחוד העליון שבאצ"י שיהי מתגלה עד"ו בבי"ע — מצויין לכאן בלקו"ת צו יז, א. במדבר ב, ב. שלח נ, ד.

АБЗАЦ 2

2 כי כאשר השמים

У заключному пророцтві Icaï Б-г обіцяє Ізраїлю: як нові небеса й нова земля, які Він створить, перебуватимуть перед Ним, так перебуватимуть і їхнє потомство та їхнє ім'я. Маамар тлумачить кожен вислів цього вірша в контексті майбутнього розкриття та тривалої цінності Тори й міцвот.

ישעיהו ס"ו:כ"ב Isaiah 66:22

כִּי כַאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לְפָנַי נֶאֱסֶה־כֵּן עִמָּד וְרַעְכָם וְשִׁמְכֶם:

For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the L-RD, so shall your seed and your name remain.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י סו, כב.

3 הנפש יש לה שכל ומדות

У Ваера Альтер Ребе пояснює, що душа сама по собі є простим світлом, позбавленим поділу, а її інтелект та емоції — це її «вбрання» (тікунін [устрой]), а не окремі вбрання; вони подібні до посудин світу еманатії (Ацилут), які єдині зі світлом. Це пояснює, що мається на увазі тут під словами «душа має інтелект і емоційні атрибути».

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקמן פי וירא יג, ג. וש"נ. לקמן פי תצוה פד, ב. לקו"ת ויקרא ד, ב. אוה"ת פי בראשית כרך ו תתרה, ב. ד"ה ואלה המשפטים עת"ר. באוה"ת

בראשית כרך ו תתרמה, ב מבאר זה "והיינו שלא מיבעי שעצם הנפש דבוקה במאצילה, אלא שגם כחות הנפש ג"כ דבוקי במאצילן". ע"ש בארוכה.

АБЗАЦ 3

4 וירידה ונתלבשה . . ומלבישים אותה בלבושים צואים

Цемах Цедек коментує, що це сходження стосується також сутності душі, а не лише її сил, — саме тому сказано: «вони зодягають її»; однак exīda душі зовсім не зазнає вади — можна сказати, що вона відходить перед тим, як людина згрішить.

ПРИМІТКА КЕНОТ

וירידה זו היינו גם עצם הנפש ולא כחותי לבד, וזהו שא' ומלבישים אותה בלבושים צואים, היינו שמלבישי ר"ל גם עצם הנפש, והגם שבכח"י יחידה שבנפש אין שום פגם כלל . . י"ל שמסתלקת טרם יחטא — אוה"ת כרך ו תתרמה, ב.

АБЗАЦ 4

5 כמ"ש כמ"א

Цемах Цедек вказує, що під «іншим місцем» мається на увазі 5-й розділ «Танії», де йдеться про охоплююче й охоплене.

ПРИМІТКА КЕНОТ

"והיינו כמ"ש בסש"ב פ"ה מענין מקיף ומוקף" — אוה"ת כרך ו תתרמו, א.

6 כמ"ש כמ"א

Уривок пояснює, що осягнення душами Б-жественності та насолода Ним у Ган Едені, хоч і дивовижні, походять лише з рівня «літер» — думки й мовлення, які є тільки оболонками Ор Ейн Соф. Це готує підґрунтя для протиставлення Торі й міцвот, через які розкривається саме Нескінченне світло.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה לקו"ת שה"ש ד, ג ובכ"מ.

7 תנה הודך על השמים

Давид звертається до Б-га: «Гавая, Владико наш, яке могутнє Твоє Ім'я на всій землі, Ти, Чию велич встановлено на небесах». У Талмуді ангели розуміють тנה як прохання — «встанови Свою велич (Тору) на небесах», тобто залиш її там, — і маамар дотримується цього прочитання.

תהילים ח':2 Psalms 8:

ה' אֲדֹנֵינוּ מִה־אֲדִיר שִׁמְךָ בְּכָל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנֶּה הוֹדְךָ עַל־הַשָּׁמַיִם:

O L-RD, our L-rd, How glorious is Thy name in all the earth! Whose majesty is rehearsed above the heavens.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים ח, ב.

8 בקשו המלאכים אשר תנה הודך על השמים

Талмуд розповідає, що коли Моше піднявся отримати Тору, ангели-служителі заперечили, цитуючи вірш: «...що Ти встановив Свою велич на небесах»: дорогоцінна Тора мала залишатися нагорі. Альтер Ребе використовує це, щоб показати, наскільки глибоко Тора зішля до земних справ.

Shabbat 88b:7*א:ב:ח* שבת פ"ח ב:ז

ואמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השתר לפני הקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להן: לקבל תורה בא. אמרו לפניו: חמדה גנוזה שגנוזה לה תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לכשר נדם? "מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו?" "ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים!"

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

9 אורייתא בלא דו"ר

Наведені тут слова цитують Tikkunei Zohar, Tikkun 10 · 25b:12-14; уривок подано нижче.

Tikkunei Zohar, Tikkun 10 · 25b:12-14 תקוני תיקון י' כ"ב-כ"ג:ד

ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא. (נ"א ובהאי נשר) וכתר ביה תליין בני חיי ומזוני. דאיהו מזלא דכלהו. ואיהו לא תליא במזלא. ובגין דא אוקמוהו בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא. דחסד איהו זכותא. ה' זעירא דמות אדם בה אשתלים יקו"ק והיא (ה') מלכותא קדישא. *איהי מצוה. עשיית פקודין. דאיהי שריא ברמ"ח אברים

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ת"י ת"י.

10 אורייתא בלא דו"ר לא פרחת לעילא

Тікуней Зоар (Tikkun 10) стверджує, що Тора без трепету й любові не здійснюється вгору. Альтер Ребе наводить це як другу підставу вважати любов і трепет вищими за Тору; згодом у маамарі він розв'язує це питання.

Tikkunei Zohar 25b:12-14*א:ב:ח* תקוני תיקון כ"ב-כ"ג:ד

ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא. (נ"א ובהאי נשר) וכתר ביה תליין בני חיי ומזוני. דאיהו מזלא דכלהו. ואיהו לא תליא במזלא. ובגין דא אוקמוהו בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא. דחסד איהו זכותא. ה' זעירא דמות אדם בה אשתלים יקו"ק והיא (ה') מלכותא קדישא. *איהי מצוה. עשיית פקודין. דאיהי שריא ברמ"ח אברים

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

АБЗАЦ 5

11 כל הנקרא בשמי

У книзі Iсаї Б-г обіцяє зібрати Ізраїль з усіх країв: «кожного, хто названий Моїм Ім'ям, і заради Моєї слави Я створив його, сформував його, так, зробив його». Альтер Ребе тлумачить слова «названий Моїм Ім'ям» як

світ еманції (Ацилут), а слова «заради Моєї слави Я створив» — як світ творення (Брія) і нижчі світи.

Isaiah 43:7*א:ג:ז* ישעיהו מ"ג:ז

כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו אֶת־עֲשִׂיתִיו:

Every one that is called by My name, and whom I have created for My glory, I have formed him, yea, I have made him.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י מג, ז.

12 דאיהו וחייוהי חד

У вступі до Тікуней Зоар сказано, що в десяти сферах духовного прояву (сфірот) світу Ацилут Цар є одним цілим зі Своїми життєвими силами та посудинами, але не так у сфірот світу Брія. Альтер Ребе використовує це, щоб визначити єдність світу Ацилут.

Tikkunei Zohar 3b:2-3*א:ב:ג* תקוני זוהר ג' ב:ב-ג:ב

... דלא למשמע בהון קלא, דתמן קול דממה דקה (מ"א יט יב), קדש הקדשים דאיהו בעמידה, בגין דתמן קאתא מלקא. דקה ברוח גדולה וברעש ובאש, דאשתמעון בהון גדפי חיוון לא אתא מלקא, אלא בקול דממה דקה, דאיהי בתר רוח רעש אש, ואיהי רביעא לון, ועליהו אמר יחזקאל (א ד), וארא ונהנה רוח סערה באה מן הצפון, ענן גדול, ואש מתלקחת, הא אינון תלת, דרכיבין בהון תלת אתוון הו"ה, קול דממה דקה דא י' מן הוה"י, ואיהי י' מן אדנ"י, תמן ...

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ת"י בהקדמה (ג, ב). וראה אגה"ק ס"י כ ובהנסמן בליקוט פי"ש.

13 אצילות מלשון הפרשה

У цьому уривку появу Ацилуту внаслідок скорочення (цимцуму) Нескінченного світла протиставлено появі Брії, Єцири й Асії, що відбувається через «завісу» (парса) між світами; це додатково пояснює особливість Ацилуту.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה פרדס שט"ז פ"א. לקמן יד, א. ד"ה החודש הזה תרס"ו ואילך.

14 אצילות מלשון הפרשה

Рабі Моше Кордоверо виводить слово Ацилут зі слів «відокремлю (ве-ацалті) від духу», пояснюючи, що те, що еманує, отримує силу від Еманатора, не зменшуючи Його, подібно до того, як одну свічку запалюють від іншої.

Pardes Rimmonim 16:5-6*א:ה:ו* פרדס רמונים ט"ז:ה-ו

... ואחר שהגיענו הקב"ה אל הדרוש הזה ראוי שנבאר ענין היחוד הזה שהוא ע"י המלאך הזה מה טיבו. שאין לומר שיכנס המלאך הזה בתוך האצילות לייחד הספירות שעם היות שקודם הסתלקו מן העולם היה בשר ודם ומצד זה הוכרח היות לו נשמה אצולה מלמעלה כמונו, עכ"ל סוף סוף מפני מה תשתנה נשמה זו שיתייחדו על ידה הספירות משאר נשמת הצדיקים והנביאים הטובים והנעמים שלא יעלו במדרגה הזאת בנשמתם אחר אשר היחוד הזה הוא ע"י נשמה עד שלפי האמת היא מתייחדת כבעלה על ידי נשמת הצדיקים כאשר נבאר ולא מפני זה ...

Pardes Rimmonim (Public Domain)

15

ויאצל מן הרוח

У розповіді Тори Б-г зійшов у хмарі, «відокремив» частину духу, що був на Моше, і поклав її на сімдесятьох старійшин, які тоді пророкували. Альтер Ребе використовує це, щоб показати, як світ Ацилут отримує частину світла Б-га і завдяки цьому єднається з Ним.

במדבר י"א:כ"ה Numbers 11:25

וַיֵּרֶד ה' בְּעָנָן וַיִּדְבֶּר אֵלָיו וַיֹּאצֶּל מִן־הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיָּתֵן עַל־שִׁבְעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כְנֹחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסֹפוּ:

And the L-RD came down in the cloud, and spoke unto him, and took of the spirit that was upon him, and put it upon the seventy elders; and it came to pass, that, when the spirit rested upon them, they prophesied, but they did so no more.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

במדבר יא, כה. במים רבים תרל"ו פרק עב מוסיף: שהוא בחי גילוי הארה כו', ע"ש.

АБЗАЦ 7

16

חיוהי הם האורות

Там Альтер Ребе прямо зазначає, що хайогі («Його життєві сили») — це світла, а гармохі («Його посудини») — посудини десяти сфірот світу Ацилут.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה אנה"ק סי' כ, ובד"ה מים רבים תרלו פרק קנא.

АБЗАЦ 8

17

וכמ"ש במ"א בענין האורות דאחליפו דוכתייהו

Альтер Ребе докладно пояснює вислів Зогару про те, що світла «помінялися місцями»: світло Хесед перебуває в посудині Гвура, а світло Гвура — у посудині Хесед. Він застосовує це до перших двох абзаців Шма.

ПРИМІТКА КЕНОТ

נתבאר בארוכה בלקו"ת ואתחנן יב, ד. סידור עם דא"ח קג, ג. שה"מ תקס"ז ע' רפה ואילך. ובשרש מצות התפלה קכ, א. אוה"ת בשלח ע' תקנו. המשך תערי"ב ע' כ ואילך. ובספר הערכים-חב"ד כרך ד ע' רח. וראה באוה"ת בראשית כרך ו תתרמו, ב, בפ"י תי"י "דוכתייהו".

18

שעי"י הכלים הם עולים בשם חכמה או חסד

Цемах Цедек уточнює, що назва Хохма чи Хесед стосується світла й посудини разом.

ПРИМІТКА КЕНОТ

שקריאת שם זה הוא על האור והכלי — אוה"ת בראשית כרך ו תתרמו, ב.

19

אנת הוא חכים

Наведені тут слова цитують Tikkunei Zohar, Patach Eliyahu · 17b:3-4; уривок подано нижче.

תקוני זוהר י"ז ב:ג-ד' Tikkunei Zohar, Patach Eliyahu · 17b:3-4

אנת חכים ולא חכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאינון צדק ומשפט כפום

עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיאת. צדק מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ת"ז בהקדמה (פתח אליהו).

20

אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא

У молитві Еліягу («Патах Еліягу») у вступі до «Тікуней Зоар» до Б-га звертаються як до «мудрого, але не мудрістю, яку можна пізнати». Альтер Ребе наводить ці слова, щоб показати: навіть сфери духовного прояву (сфірот) світу еманції (Ацилут) залишаються безмежними, бо Нескінченний (Ейн Соф) єдиний із ними.

תקוני זוהר י"ז ב:ג-ד' Tikkunei Zohar 17b:3-4

אנת חכים ולא חכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאינון צדק ומשפט כפום עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיאת. צדק מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

АБЗАЦ 9

21

הוא המדע והוא הידוע

У Танія розд. 2 пояснюється, що душі Ізраїлю походять від мудрості Б-га, адже Він мудрий «але не мудрістю, яку можна пізнати» — Він і Його мудрість єдині, як написав Рамбам; у примітці додається, що, згідно з Арізалем, це стосується Нескінченного світла (Ор Ейн Соф), вбраного в посудини Ацилуту, але не того, що вище за нього.

תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים 2:4-5 Tanya, Likkutei Amarim

שהוא המדע והוא הידוע כו', ודבר זה אין ביכולת האדם להבינו על בוריו כו', כדכתיב: "החקר אלוה תמצא", וכתיב: "כי לא מחשבותי מחשבותיכם וגו'". ואף שיש רבבות מיני חלוקי מדרגות בנשמות, גבוה מעל גבוה לאין קץ, כמו גודל מעלת נשמות האבות ומשה רבינו עליהם השלום, על נשמות דורותינו אלה דעקבי משיחא, שהם בחינת עקביים ממש לגבי המוח והראש; וכן בכל דור ודור יש ראשי אלפי ישראל, שנשמותיהם הם בחינת ראש...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

רמב"ם הלי' יסוה"ת ב, י. וראה תניא פ"ב בהגהה. מצות האמנת אלקות פ"ד.

22

הוא המדע והוא הידוע

Рамбам пише, що Б-г є Тим, Хто знає, Пізнаванням і самим Знанням — і все це єдине. Альтер Ребе спирається

на це, пояснюючи, чому світ еманції (Ацилут), де мудрість Б-га єдина з Ним, «названий Im'ям Mo'im».

Mishneh Torah, Foundations of the Torah 2:10, משנה תורה, הלכות יסודי התורה ב:י

הקדוש ברוך הוא מכיר אמתו ויודע אותה כמו שהיא. ואינו יודע בדעה שהיא חוץ ממנו כמו שאנו יודעין. שאין אנו ודעתנו אחד אכל הבורא יתברך הוא ודעתו וחייו אחד מכל צד ומכל פנה ובכל דרך יחוד. שאלמלי היה חי בחיים יודע בדעה חוץ ממנו היו שם אלהות הרבה הוא וחייו ודעתו, ואין הדבר כן אלא אחד מכל צד ומכל פנה ובכל דרך יחוד. נמצאת אלה אומר הוא הידוע והוא הידוע והוא הדעה עצמה הכל אחד. ודבר זה אין ...

The Holy One, blessed is He! recognizes His Own Truth and knows it as it really is; and He does not know with an intelligence which is apart from Himself, as we know, for, we and our intelligence are not one, but the Creator, may He be blessed! and His Intelligence and His Life are One from every lateral, angle and manner of Unity. Since but for this, He would live a life and understand with an intelligence apart from Himself, then there would be many gods, He, His life ...

Torat Emet 363 (Public Domain) • Mishnah Torah, Yod ha-hazakah, trans. by Simon Glazer, 1927 (Public Domain)

23 וכמאמר אליהו

Марей мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ת"ז בהקדמה.

24 לבושין תקינת לון

У «Патах Еліягу» сказано, що Б-г створив одяги для сфер духовного прояву (сфiрот), з яких душі вилітають до людей. Альтер Ребе тлумачить ці одяги як світ творення (Бріа) та нижчі світи, які є «для слави Моеї».

Tikkunei Zohar 17a:15-16 ט"ז:ט"ו-ט"ז תקוני זוהר י"ז א:ט"ו-ט"ז

*לבושין תקינת לון דמנייהו פרחין נשמתין לבני (נ"א דבני) נשא וכמה גופין תקינת לון דאתקריאו גופא לגבי לבושין דמכסיין עליהון. ואתקריאו בתקונא דא. חסד דרועא ימינא. גבורה דרועא שמאלא. תפארת גופא. נצח והוד תרין שוקין. ויסוד סיומא דגופא אות ברית קדש. מלכות פה. תורה שבכ"פ קרינן ליה.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

АБЗАЦ 10

25 וצבא השמים

Молитва левітів проголошує, що небесне воїнство вклоняється Б-гові. Альтер Ребе використовує ці слова, говорячи про самоусунення (бітуль) ангелів світу творення (Бріа).

Nehemiah 9:6 ט"ז:ט"ז נחמיה ט"ז:ט"ז

אתה-הוא ה' לבדך אתה עשית את-השמים שמי וכל-צבאם הארץ וכל-אשר עליה הימים וכל-אשר בהם ואתה מחיה את-כלם וצבא השמים לך משתחווים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all things that are thereon, the seas and all that is in them, and Thou preservest them all; and the host of heaven worshippeth Thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

נחמ"י ט, ו.

26

ומשם יפרד

Тора описує річку, що витікає з Едену, щоб зрошувати сад; «звідти вона розділяється» на чотири голови. Хасидут тлумачить цей поділ як точку, в якій починається окреме існування: світ Бріа і нижчі світи.

Genesis 2:10 בראשית ב:י

ונָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת-הָאֶרֶץ וּמִשָּׁם יִפְרָד וְהָיָה לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים:

And a river went out of Eden to water the garden; and from thence it was parted, and became four heads.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 11

27

והנה נודע עבודת המלאכים

Там Цемах-Цедек зауважує, що цей уривок потребує вивчення у світлі того, що Тора Ор пише далі (86a) про ангелів.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה באוה"ת פ' יתרו ע' תשמח שצ"ע למה שכתוב לקמן פו, א. וראה בסידור שער הק"ש בד"ה להבין ההפך בין ק"ש לתפלה.

28

אריי שאג

Амос каже: «Лев заревів — хто не злякається?» Пророк порівнює слово Б-га, яке змушує його пророкувати, з левовим ревом. Альтер Ребе застосовує слова «лев заревів» до ангела Михаеля та його табору.

Amos 3:8 עמוס ג' ח"ח

אֲרִיָּה שָׁאָג מִי לֹא יִירָא אֲדֹנָי הִ' דָּבָר מִי לֹא יִנְבֵּא:

The lion hath roared, Who will not fear? The L-rd GOD hath spoken, Who can but prophesy?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ע"פ עמוס ג, ח. ראה לקמן עו, ב.

29

פני אריה אל הימין

У видінні Єзекиїля про Колісницю у живих істот праворуч було обличчя лева. Тут лева праворуч ототожнено з Михаелем, ангелом милості (Хесед).

Ezekiel 1:10 יחזקאל א' י"א

וְדִמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אֲרִיָּה אֶל-הַיָּמִין לְאַרְבַּעֵתָם וּפְנֵי-יִשּׁוּר מִהַשְׁמָאוֹל לְאַרְבַּעֵתָם וּפְנֵי-נֶשֶׁר לְאַרְבַּעֵתָם:

As for the likeness of their faces, they had the face of a man; and they four had the face of a lion on the right side; and they four had the face of an ox on the left side; they four had also the face of an eagle.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

אבזאצ 13

30 ולכן צ"ל עבודה תמה

Маамар Альтер Ребе на слова «I служитимете [Імені Б-га (Гавая), вашому Б-гові]», наведений як паралельне обговорення того, що робить служіння «завершеним».

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה בד"ה ועבדתם, ובאוה"ת פי' משפטים ד"ה ועבדתם ע' ארכב.

31 אשר ברא ה' לעשות

Тора розповідає, що сьомого дня Б-г спочив від усієї Своєї праці, «яку Б-г створив, щоб робити». У простому розумінні слова «щоб робити» описують діяння творіння; маамар, слідом за Мідрашем, тлумачить їх як «щоб виправити»: нижні світи були створені, щоб їх удосконалити.

בראשית ב:3: ג

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיְקַדֵּשׁ אֹתוֹ כִּי בּוֹ שָׁבַת מְקַלְמְלָאֲתוֹ אֲשֶׁר-בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת:

And G-d blessed the seventh day, and hallowed it; because that in it He rested from all His work which G-d in creating had made.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

32 לעשות ולתקן

Марей мекомот Kehot для цих слів (примітку наведено нижче).

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה פרש"י לבראשית רבה יא, ז.

33 לעשות ולתקן

Мідраш навчає, що все створене протягом шести днів Творіння потребує подальшої «роботи»: гірчицю слід підсолонити, пшеницю змолоти, і навіть людина потребує тікун (виправлення). Примітка Kehot до слів «робити й виправити» вказує на коментар Раші до цього Мідрашу.

בראשית רבה י"א:ו' Bereshit Rabbah 11:6

פלוסופוס אחד שאל את רבי הושעיה, א"ל אם חביבה היא המילה מפני מה לא נתנה לאדם הראשון? א"ל מפני מה אותו האיש מגלח פאת ראשו, ומניח את פאת זקנו? א"ל מפני שגדל עמו בשטות, א"ל אם כן יסמא את עינו ויקטע את ידיו וישבר את רגליו על ידי שגדלו עמו בשטות, א"ל ולאלין מיליא אתינן, אתמהא, א"ל להוציאך חלק אי אפשר אלא כל מה שנברא בששת ימי בראשית צריכין עשייה, כגון ההרדל צריך למתוק, התורמוסים צריך למתוק, החיטין צריכין להטחן, אפילו אדם צריך תיקון.

A certain philosopher once asked Rabbi Hoshaya, saying to him: 'If circumcision is so dear to Him [G-d], why was it not given to Adam the first man?' He said to him: 'Why does this man [the philosopher] shave the corner of [the hair on] his head but leave the corner of his beard?' He replied: 'It is because this [the head hair] grew with him in his period of

foolishness.' He said to him: 'If so, he should put out his eye, sever his hands, and break his legs, ...

Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

34 מלך בעל חנן בן עכבור

Тора перелічує царів, які царювали в Едомі «перш ніж над синами Ізраїлю зацарював будь-який цар»; Баал-Ханан, син Ахбора, — сьомий. У кабалі ці царі, кожен із яких «царював... і помер», уособлюють світ Toгу (первинного хаосу).

בראשית ל"ו: Genesis 36:38

וַיָּמָת שָׂאֹל וַיָּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בְּעַל חֲנָן בֶּן-עֶכְבֹּר:

And Shaul died, and Baal-hanan the son of Achbor reigned in his stead.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

בראשית לו, לה.

35 וימלך תחתיו הדר

Після смерті Баал-Ханана його місце посів Гадар; на відміну від царів, що правили до нього, про смерть Гадара не сказано, і кабала вбачає в ньому початок світу Тікун.

בראשית ל"ט: Genesis 36:39

וַיָּמָת בְּעַל חֲנָן בֶּן-עֶכְבֹּר וַיָּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הָדָר וְשֵׁם עִירוֹ פְּעוֹ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהֵטָבָל בַּת-מַטְרֵד בַּת מִי זָהָב:

And Baal-hanan the son of Achbor died, and Hadar reigned in his stead; and the name of the city was Pau; and his wife's name was Mehetabel, the daughter of Matred, the daughter of Me-zahab.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

אבזאצ 15

36 בריאה רובו טוב

Там Альтер Ребе пояснює, що у світах Брія, Єцира та Асія зло міститься лише в їхніх зовнішніх убраннях — «у Брії — незначна частка зла, у Єцирі — половина зла, а в Асії — переважно зло», — і що царювання (Малхут) світу еманції (Ацилут) спускається туди, щоб очистити їх; саме тому час молитви, час очищення, — це час, коли виникають сторонні думки.

ПРИМІТКА КЕНОТ

עץ חיים שער מ"ב פ"ד, שם שער מ"ז פ"ד. לקו"ת במדבר ג, ד. ובכ"מ (לקוטי שיחות ח"א ע' 52).

37 בכריאה רובו טוב

У своїй Ec Хаїм (Sha'ar 47, розд. 4) Арізаль оцінює міру змішаності добра і зла в різних світах: у світі дії (Асія) «переважає зло, а добро становить меншість, і вони змішані між собою»; примітка там зазначає, що в іншому місці (Sha'ar 48, розд. 3) світ творення (Брія) — це

«переважно добро, а зло становить меншість». Альтер Ребе дотримується цієї шкали.

Sefer Etz Chaim 47:4-5'ה-ד' מ"ז עץ חיים

... רחמים ודכורא כנודע כי אור וחושך הם דכורא ונוקבא. אמנם העשיה היא פחותה מכולן כי הבריאה היא דינין אבל העשיה הוא מדור הקליפות ואלקים אחרים. גם כזה תבין מ"ש בתקונים ל"ו כי האצילות רובו טוב ומיעוטו רע ואפי' אותו רע אינו מעורב עם הטוב והבריאה חציו טוב וחציו רע. [הגהה - מוהרש"ו צ"ע דלקמן שמי"ח פ"ג כתב להיפך מזה כי הבריאה רובו טוב ומיעוטו רע אמנם הם מעורבים ועיין לעיל שמי"ג פ"א]: אבל אינן מתערבין יחד וביצירה חציו טוב וחציו רע והם מעורבים יחד והעשיה רובו רע ומעוטו טוב ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

38

אם ישם אליו לבו

У книзі Йова Елігу каже про Б-га: «Якщо Він спрямує Своє серце до нього», то збере дух і душу людини до Себе. Хасидут тлумачить ці слова як слова того, хто молиться: коли він спрямовує своє серце до Б-га, його дух і душа прагнуть бути зібраними до Нього — рацо душі (прагнення душі до Б-га).

איוב 34:14'ד"י ל"ד י"ד

אם ישם אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף:

If He set His heart upon man, If He gather unto Himself his spirit and his breath;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 16

39

כי ככה ארוץ

У своїй пісні подяки Давид каже: «Бо Тобою я пробігаю крізь військо; Б-гом моїм перестрибую через мур» (та сама пісня з'являється як Псалом 18). Альтер Ребе читає big і стрибок як рацо [прагнення] душі вийти за межі всіх світел, що охоплюють усе.

II Samuel 22:30'ל"ב כ"ב שמואל ב

כי ככה ארוץ גדוד באלמי אדלג-שור:

For by Thee I run upon a troop; By my G-d do I scale a wall.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

שמואל-ב כב, ל.

АБЗАЦ 17

40

יתפרדו כל פועלי און

У псалмі на Шабат сказано, що вороги Б-га загинуть, а «vsi ti, хто чинить беззаконня, розсіються (йіспареду)». У маамарі це слово розуміється як «відокремляться»: завдяки рацо зло відокремлюється від добра.

Psalms 92:10'י"ב צ"ב תהילים

כי הנה איביך ה' כִּי־הִנֵּה אִיבֶיךָ יִאֲבְדוּ יִתְפָּרְדוּ כָּל־פְּעָלֵי אֵוֶן:

For, lo, Thine enemies, O L-RD, For, lo, Thine enemies shall perish: All the workers of iniquity shall be scattered.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים צב, י.

41

רוממות אל בגרונם

Псалмоспівець описує побожних: слава Б-га — в їхніх устах, а двосічний меч — у їхній руці. Тут прославлення Б-га саме є мечем, що відокремлює добро від зла.

Psalms 149:6'ו"ט קמ"ט תהילים

רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם:

Let the high praises of G-d be in their mouth, And a two-edged sword in their hand;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קמט, ו.

42

לעשות נקמה בגוים

Вірш продовжує: «щоб учинити помсту над народами». У контексті самого маамару це описує відокремлення зла через молитву (інтерпретаційне прочитання).

Psalms 149:7'ז"ט קמ"ט תהילים

לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאמים:

To execute vengeance upon the nations, And chastisements upon the peoples;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 18

43

רמ"ח פקודים הם רמ"ח אברין דמלכא

Тіккуней Зоар (Тікун 30) описує 248 позитивних заповідей як заповідь Імені Б-га (Гавая) в кожному члені Царя. Альтер Ребе використовує це, щоб показати, що міцвот є посудинами для самого світла Б-га.

Tikkunei Zohar 74a:5'ה"א ע"ד תקוני זוהר

אדחכי הא קלא סליק ומתפוצץ ברומי רקיעיו, והנה אמר, משריין קדישאן דמתכתא דרקיעא דלעילא ותתא, אנדריו ואתקנו לקדמות מטרוניתא, דקא אתיא למיעאל קדם מלכא, בכמה קשוטיו דפקודין העשה, קומו משריין לקדמותה, אדחכי הא קלא תנינא הוה מתערא לגבי מארי מפתחו, הא שכנינתא קא אתיא למיעאל להיכלא דילה, אדנ"י שפתי תפתח.

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

АБЗАЦ 19

44

דאורייתא וקוב"ה כולא חד

Там Альтер Ребе пояснює, що слова «Тора і Кудша бріх ху — усе єдине» стосуються Самого Святого — рівня, який святий і цілковито відокремлений від царини світів, тож завдяки Торі та міцвот людина пов'язується з Б-гом таким, Який Він є поза світами.

ПРИМІТКА КЕНОТ

נסמן לקמן זו, ג.

45

רמ"ח מצות הן רמ"ח אברין דמלכא

Тікуней Зогар (Tikkun 30) пов'язує 248 заповідей із членами Царя; Альтер Ребе цитує це, щоб показати, що міцвот є власною волею Б-га.

Tikkunei Zohar 74a:8 תקוני זוהר ע"ד א:ח:74

ועוד מצוה דא עמודא דאמצעימא, דאיהו מצוה מסטרא דאבא דאיהו ראש, ומסטרא דאימא דאיהו אש"ר, והכי צדיק מצוה ועושה מתריןהו, ובגין דא אתמר על תריןהו אשר קדשנו, אמא קדשנו ואבא צונו, על מאן על שכינתא תתא, דאיהו פטר כל רחם, פתיחו דרחם, דאיהו רמ"ח פקודין, איהו מצות יהוה בכל אבר ואבר דמלכא, איהו מצוה, ועוד אשר קדשנו מסטרא דאבא

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

46

ורמ"ח פקודין הם רמ"ח אברין

Наведені тут слова цитують Tikkunei Zohar, Tikkun 30 · 74a:8; уривок подано нижче.

Tikkunei Zohar, Tikkun 30 · 74a:8 תקוני זוהר ל'74א:8

ועוד מצוה דא עמודא דאמצעימא, דאיהו מצוה מסטרא דאבא דאיהו ראש, ומסטרא דאימא דאיהו אש"ר, והכי צדיק מצוה ועושה מתריןהו, ובגין דא אתמר על תריןהו אשר קדשנו, אמא קדשנו ואבא צונו, על מאן על שכינתא תתא, דאיהו פטר כל רחם, פתיחו דרחם, דאיהו רמ"ח פקודין, איהו מצות יהוה בכל אבר ואבר דמלכא, איהו מצוה, ועוד אשר קדשנו מסטרא דאבא

Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה ת"ז ת"ל.

АВЗАЦ 20

47

אורייתא בלא דו"ר לא פרחא לעילא

Наведені тут слова цитують Tikkunei Zohar, Tikkun 10 · 25b:12-14; уривок подано нижче.

Tikkunei Zohar, Tikkun 10 · 25b:12-14 תקוני זוהר ל'25ב:12-14

ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא. (נ"א ובהאי נשר) וכתר ביה תליין בני חיי ומזוני. דאיהו מזלא דכלהו. ואיהו לא תליא במזלא. ובגין דא אוקמוהו בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא. דחסד איהו זכותא. ה' זעירא דמות אדם בה אשתלים יקו"ק והיא (ה') מלכותא קדישא. *איהי מצוה. עשיית פקודין. דאיהי שריא ברמ"ח אברין

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ת"ז ת"י.

48

אורייתא בלא דו"ר לא פרחא לעילא

Тепер пояснюється вислів, наведений на початку маа-мара: Тора без трепету й любові не здійснюється вгору. Любов і трепет (агава ве-йіра) розкривають Нескінченне світло (Or Eйн Соф), облачене в Тору.

Tikkunei Zohar 25b:12-14 תקוני זוהר כ"ה ב:י"ב-י"ד:25ב

ואורייתא בלא דחילו ורחימו לא פרחת לעילא. (נ"א ובהאי נשר) וכתר ביה תליין בני חיי ומזוני. דאיהו מזלא דכלהו. ואיהו לא תליא במזלא. ובגין דא אוקמוהו בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא

תליא מלתא. דחסד איהו זכותא. ה' זעירא דמות אדם בה אשתלים יקו"ק והיא (ה') מלכותא קדישא. *איהי מצוה. עשיית פקודין. דאיהי שריא ברמ"ח אברין

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

49

מעלה אני עליהם כאלו עשאוני

У примітці Kehot тут наводиться Зогар (III, 113a), де щодо вірша «i ви будете виконувати ix» подано джерело слів «ніби вони створили Мене».

Zohar III, 113a ח"ג ק"ג, ז"ה

Vayikra Rabbah 35:7 יקרא רבה ל"ה:35

ПРИМІТКА КЕНОТ

ח"ג ק"ג, א. ראה ויק"ר לה, ז.

АВЗАЦ 21

50

ארץ קדמה לשמים

Бейт Шамай вважають, що спершу було створено небо; Бейт Гілель — що спершу було створено землю, а потім небо, посилаючись на Берешит 2:4, де «земля» названа перед «небом». Альтер Ребе застосує цей порядок до служіння: молитва (земля) передує Торі й міцвот (небо).

Chagigah 12a:5-6 חגיגה י"ב א:ה-ו:12א

ואמר רב יהודה אמר רב: עשרה דברים נבראו ביום ראשון, ואלו הן: שמים וארץ, תהו ובהו, אור וחשך, רוח ומים, מדת יום ומדת לילה. שמים וארץ — דכתיב: "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ". תהו ובהו — דכתיב: "והארץ היתה תהו ובהו", אור וחשך, חשך — דכתיב: "וחשך על פני תהום", אור — דכתיב: "ויאמר אלקים יהי אור", רוח ומים — דכתיב: "ורוח אלקים מרחפת על פני המים", מדת יום ומדת לילה — דכתיב: "ויהי ערב ויהי בקר יום ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

51

המכסה שמים בעבים

Псалмоспівець прославляє Б-га, Який вкриває небеса хмарами й готує дощ для землі. Небеса є образом того, хто дає, наділяючи землю.

Psalms 147:8 תהילים קמ"ז:8

המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר המצמיח הרים תציר:

Who covereth the heaven with clouds, Who prepareth rain for the earth, Who maketh the mountains to spring with grass.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) · JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קמז, ח.

52

למטר השמים

Моше описує Землю Ізраїлю як країну пагорбів і долин, що «п'є воду небесного дощу». Тут дощ символі-

зує потік згори (майїн дехурін [чоловічі води]), який очищує землю.

דברים י"א:י"א: Deuteronomy 11:11

וְהָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ אֶרֶץ הָרִים וּבִקְעֹת לְמִטֵּר הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתַּחֲמִימֶם:

but the land, whither ye go over to possess it, is a land of hills and valleys, and drinketh water as the rain of heaven cometh down;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

АБЗАЦ 22

53

בלע המות לנצח

Isaia пророкує, що Б-г навіки поглине смерть. Альтер Ребе наводить це як ознаку того, що очищення зла буде завершено в месіанську епоху.

ישעיהו כ"ה:8: Isaiah 25:8

בְּלַע הַמּוֹת לְנֶצַח וּמָחָּ אֲדֹנָיִי ה' דִּמְעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים וְחִרְפַּת עֲמוֹ יִסֹּר מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֶּר:

He will swallow up death for ever; And the L-rd GOD will wipe away tears from off all faces; And the reproach of His people will He take away from off all the earth; For the L-RD hath spoken it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י כה, ח.

54

ואת רוח הטומאה אעביר

Захарія провіщає, що Б-г усуне з землі дух нечистоти. Це знаменує кінець змішання добра і зла.

זכריה י"ג:ב: Zechariah 13:2

וְהָיָה כִּי־יִהְיֶה נֶאֱמָר ה' צָבָאוֹת אֲכָרִית אֶת־שְׁמוֹת הָעִצְבִּים מִן־הָאָרֶץ וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעָבִיר מִן־הָאָרֶץ:

And it shall come to pass in that day, Saith the L-RD of hosts, That I will cut off the names of the idols out of the land, And they shall no more be remembered; And also I will cause the prophets And the unclean spirit to pass out of the land.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

זכרי' יג, ב.

55

הנה ישכיל עבדי

Б-г говорит через Исаю: «Ось, Мій слуга матиме успіх (або: діятиме мудро); він буде звеличений, піднесений і надзвичайно високий». Таргум і Мідраш розуміють під цим слугою Машіаха. Альтер Ребе наводить цей вірш у зв'язку з розкриттям світу Акудім, який перебуває вище за світ еманції (Ацилут).

ישעיהו נ"ב:13: Isaiah 52:13

הִנֵּה יִשְׁכִּיל עַבְדִּי יְרוֹם וְנִשָּׂא וְנִגְבָּה מְאֹד:

Behold, My servant shall prosper, He shall be exalted and lifted up, and shall be very high.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י נב, יג.

АБЗАЦ 23

56

כל הנשמות . . שנכללו באדה"ר

Рукописна примітка на полях Тора Ор вказує на цей маамар. Він починається з пояснення, що в ланцюзі світів Брія, Єцира та Асія є душі й ангели («заради Моєї слави Я створив його»), а «їжею» ангелів є духовна сила осягати Б-жественність, — це дає тло для розуміння душ, що належать до впорядкованого ланцюга рівнів.

ПРИМІТКА КЕНОТ

בהג"ה כת"י בתו"א על הגליון מציין לעיין בלקו"ת פ' צו בד"ה ואכלתם אכול.

АБЗАЦ 24

57

אנת הוא חכים

Наведені тут слова цитують Tikkunei Zohar, Patach Eliyahu · 17b:3-4; уривок подано нижче.

Tikkunei Zohar, Patach Eliyahu · 17b:3-4 ב:ג:ד' ת"י

אנת חכים ולא בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאינון צדק ומשפט כפום עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיטא. צדק מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

ПРИМІТКА КЕНОТ

ת"י בהקדמה (פתח אליהו).

58

אנת הוא חכים

У молитві Eliyahu в Тікуней Зогар сказано: «Ти мудрий, але не тією мудрістю, яку можна пізнати». Тут ці слова описують Нескінченне світло (Or Eйн Соф), вбране в мудрість (Хохма) світу еманції (Ацилут).

Tikkunei Zohar 17b:3-4 ב:ג:ד' ת"י

אנת חכים ולא בחכמה ידיעא. אנת הוא מבין ולא מבינה ידיעא. לית לך אתר ידיעא אלא לאשתמודעא תוקפך וחילך לבני נשא. ולאחזאה לון איך אתנהיג עלמא בדינא וברחמי דאינון צדק ומשפט כפום עובדיהון דבני נשא. דין איהו גבורה. משפט עמודא דאמצעיטא. צדק מלכותא קדישא. מאזני צדק *תרין סמכי קשוט. הין צדק אות ברית. כלא לאחזאה איך אתנהיג עלמא.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

АБЗАЦ 25

59

צדיק ה' בכל דרכיו

Псалом Давида (Ашрей) прославляє словами: «Гавая праведний на всіх Своїх шляхах і милостивий у всіх Своїх діяннях». Альтер Ребе наводить цей вислів як приклад опису Б-га через різні атрибути.

תהילים קמ"ה:17: Psalms 145:17

צָדִיק ה' בְּכָל־דַּרְכָּיו וְחֹסֶד כָּל־מַעֲשָׂיו:

The L-RD is righteous in all His ways, And gracious in all His works.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ПРИМІТКА КЕНОТ

תהלים קמה, יז.

АБЗАЦ 26

60

מטי ולא מטי

Цемах Цедек розглядає там поняття «досягає і не досягає», на яке тут посилаються як на додаткове пояснення цього терміна.

ПРИМІТКА КЕНОТ

ראה אה"ת פ' תרומה ד"ה ויקחו לי ע' אשנח.

АБЗАЦ 27

61

שכן יעמוד זרעכם ושמכם

Друга половина тематичного вірша маамара: потомство Ізраїлю та його ім'я триватимуть, як нові небеса й земля.

Isaiah 66:22כ"ו:ס"ו:ישעיהו

כִּי כְאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עֲמָדִים לִפְנֵי נְאֻמֹּתַי כֹּן יַעֲמֵד זֶרְעְכֶם וְשִׁמְכֶם:

For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the L-RD, so shall your seed and your name remain.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ПРИМІТКА КЕНОТ

ישע"י סו, כב.

62

למיניהו

Земля породила рослини, що дають насіння «за родом своїм». Альтер Ребе використовує це, щоб показати, що насіння дає початок лише собі подібному.

Genesis 1:12כ"ב:א'בראשית

וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׁא עֵשֶׂב מְזִירַע זֶרַע לְמִינֵהוּ וְעֵץ עֹשֶׂה-פְּרִי אֲשֶׁר זֶרְעוֹ-בּוֹ לְמִינֵהוּ וַיֵּרָא אֱלֹקִים כִּי-טוֹב:

And the earth brought forth grass, herb yielding seed after its kind, and tree bearing fruit, wherein is the seed thereof, after its kind; and G-d saw that it was good.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63

ופועל ישועות בקרב הארץ

У псалмі Асафа Б-г названий «мій Цар споконвіку, Той, Хто здійснює спасіння посеред землі». Тут ці слова описують світло Тори, яке спричиняє зростання й очищення внизу.

Psalms 74:12כ"ב:ע"ד:תהילים

וְאֱלֹקִים מֶלֶכִּי מִקְדָּם פָּעַל יְשׁוּעוֹת בְּקֶרֶב הָאָרֶץ:

Yet G-d is my King of old, Working salvation in the midst of the earth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

64

נעוץ תחלתו בסופן

Сефер Ёцира говорить про десять сфер духовного прояву (сфiрот), що їхній кінець закріплений у їхньому початку, а їхній початок — у їхньому кінці. Альтер Ребе застосовує це до того, як царювання (Малхут) черпає від вінця (Кетер).

Sefer Yetzirah 1:7ז"א:ז"ז:ספר יצירה

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתו ותחלתו בסופן כשלחבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou count?

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

65

ויש מ"ד מצות בטילות לע"ל

Рав Йосеф робить висновок із закону про поховальні савани, що у Майбутньому міцвот [заповіді] будуть скасовані. Альтер Ребе побіжно згадує цю думку.

Niddah 61b:3-4ד"ג-ד"ב:ס"א נדה

תנו רבנן: בְּגֵד שֶׁאֵכָד בּוֹ כְּלָאִים — הָרִי זֶה לֹא יִמְכְּרֵנוּ לְגוֹי, וְלֹא יַעֲשֶׂנוּ מִרְדָּעַת לְחֵמוֹר, אֲבָל עוֹשֶׂה מִמֶּנּוּ תְּכָרִיכִין לְמֵת. אָמַר רַב יוֹסֵף: זֹאת אוֹמֶרֶת — מִצְוֹת בְּטִלּוֹת לְעֵתִיד לָבָא. אָמַר לֵקָה אֲבִי, וְאִי תִימָא רַב דִּימִי: וְהָא אָמַר רַבִּי מְנִי אָמַר רַבִּי יִנְאִי, לֹא שָׁנוּ אֱלָא לְסַפְדּוּ, אֲבָל לְקוּבְרוּ אָסוּר. אָמַר לֵקָה: לֹא אֵיתֵמַר עֲלֵה, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֲפִילוּ לְקוּבְרוּ.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Zohar III, 124bכד, בח"ג ז"ח

ПРИМІТКА КЕНОТ

נדה סא, ב. זח"ג כד, ב. וע' באגה"ק סי' כו.

LikuteiTorah.com

ХАСИДСЬКА ПАРША

Про це видання

This edition contains the Hebrew text, the English translation, our explanations i the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Цитовані джерела за Сефарією: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Tikkunei Zohar - Vocalized (Public Domain); Pardes Rimmonim (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Torat Emet 363 (Public Domain); Mishnah Torah, Yod ha-hazakah, trans. by Simon Glazer, 1927 (Public Domain); Wikisource Bereshit Rabbah (CC-BY-SA); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); Sefer Etz Chaim (Public Domain); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Український переклад і пояснення підготовлено для LikuteiTorah.com за допомогою ШІ (openai/gpt-6-luna-pro:batch) та звірено з єврейським текстом і Sefaria; редактором-людиною ще не перевірено. Будь ласка, важливе перевіряйте за єврейським текстом.

Ребе просив вивчати маамарим тижневої парші — «Хасидську паршу» — протягом того тижня, розподіливши навчання на сім днів (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Навіщо її вивчати та благословення Ребе: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Безкоштовний некомерційний проєкт; тут нічого не продається. Не пов'язаний із Kehot, Sefaria чи Lubavitch Library.
© likuteitorah.com

Із likuteitorah.com/uk/torah-ohr/bereishis/3/

НА ЧЕСТЬ

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Батько Ребе, реб Леві-Іцхок